

**Ortaöğretimde Meslek Eğitimi Alan Öğrencilerin
Temel Becerileri Üzerine Bir Araştırma**

Şakir GÖKHASAN

Yüksek Lisans Tezi

**Danışman
Doç. Dr. Ömer SOYKASAP**

Metal Anabilim Dalı

Eylül - 2007

T.C.

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİMDE MESLEK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN
TEMEL BECERİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Şakir GÖKHASAN

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ömer SOYKASAP

METAL EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

EYLÜL – 2007

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Doç. Dr. Ömer SOYKASAP danışmanlığında,

Şakir GÖKHASAN tarafından hazırlanan

‘Ortaöğretimde Meslek Eğitimi Alan Öğrencilerin Temel Becerileri Üzerine Bir Araştırma’

başlıklı bu çalışma lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca

18 / 09 / 2007

tarihinde aşağıdaki jüri tarafından

Metal Eğitimi Anabilim Dalında

Yüksek Lisans tezi olarak oybirliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı SOYADI	
Başkan	Prof. Dr. Galip SAİD
Üye	Doç. Dr. Ömer SOYKASAP
Üye	Yrd. Doç. Dr. Ayhan EROL

İmza

Afyon Kocatepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetin Kurulu'nun
21 / 09 / 2007 tarih ve
2007 / 23-20 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Zehra BOZKURT
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Giriş	1
1.2. Genel Bilgiler	4
1.2.1. Mesleki Ve Teknik Eğitimin Temel Amaçları	4
1.2.1.1. Türk Milli Eğitiminin Amaçları	4
1.2.1.1.1. Genel Amaçlar	4
1.2.1.2. Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri	5
1.2.1.2.1. Yöntem	5
1.2.1.2.2. Süreklilik	5
1.2.1.2.3. Bilimsellik	6
1.2.1.2.4. Planlılık.....	6
1.2.1.2.5. Her Yerde Eğitim	7
1.2.2. Milli Eğitimin Genel Amaç ve Temel İlkelerine Uygun Olarak Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı	7
1.2.3. Mesleki ve Teknik Eğitimin Eğitim İçindeki Yeri.....	8
1.2.4. Türk Milli Eğitim Sisteminin Yapısal Durumu.....	8
1.2.4.1. Örgün Eğitim	8
1.2.4.1.1. Okulöncesi Eğitim	9
1.2.4.1.2. İlköğretim	9
1.2.4.1.3. Ortaöğretim.....	9
1.2.4.1.4. Yükseköğretim	10
1.2.4.1.5. Genel Ortaöğretim	11
1.2.4.1.6. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim.....	11
1.2.4.1.7. Örgün Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarının Türleri ...	11
1.2.4.2. Yaygın Eğitim	14
1.2.4.2.1. Çıraklık Eğitim.....	16
1.2.4.2.2. Halk Eğitim Merkezleri	17
1.2.5. Mesleki Ve Teknik Eğitime Olan İhtiyaç.....	18

1.2.5.1. Sosyal Gereksinim.....	19
1.2.5.2. Ekonomik Gereksinim	20
1.2.5.3. Bireysel Gereksinim.....	21
1.2.5.4. Ulusal Gereksinim.....	21
1.2.6. Temel Beceriler	23
1.2.6.1. Eleştirel Düşünme Becerisi	23
1.2.6.2. Yaratıcı Düşünme Becerisi	24
1.2.6.3. İletişim Becerisi.....	25
1.2.6.4. Araştırma-Sorgulama Becerisi	25
1.2.6.5. Problem Çözme Becerisi.....	25
1.2.6.6. Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi.....	26
1.2.6.7. Girişimcilik Becerisi.....	27
1.2.6.8. Türkçe’yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi.....	27
1.2.6.9. Meslek Seçimi Becerisi.....	27
1.2.6.10. Takım Çalışması Becerileri	28
1.2.6.11. Demokratik Vatandaşlık Becerileri.....	29
1.2.6.12. Öğrenmeyi Öğrenme.....	29
1.2.6.13. Öz Yönetim.....	30
1.3. İlgili Araştırmalar	30
1.4. Problem.....	35
1.5. Araştırmanın Amacı.....	35
1.6. Araştırmanın Önemi	36
1.7. Sayıtlar.....	38
1.8. Sınırlılıklar	38
1.9. Tanımlar	38
2. YÖNTEM	41
2.1. Araştırma Modeli	41
2.2. Evren ve Çalışma Grubu.....	41
2.3. Kaynakların Taranması.....	41
2.4. Bilgi Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması	42
2.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	43
3. BULGULAR ve YORUMLAR.....	44
3.1. Araştırma Kapsamına Giren Öğrencilere İlişkin Genel Bilgiler.....	44
3.2. Meslek Eğitim Alan Öğrencilerin Temel Becerilerinin Ölçülmesi	46
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	76
4.1. Sonuç.....	76
4.2. Öneriler.....	80
5. KAYNAKLAR	83
5.1. İnternet Kaynakları	85

ÖZGEÇMİŞ	87
EKLER.....	88
Ek A : Öğrenci İdeal Anketi	88
Ek B : Ankete Son Hali Verilmeden Uzman Görüşlerinin Alınması	90
Ek C : Okullarda Anket Çalışması İçin Gerekli Olan Onaylı İzin Belgesi.....	91

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ORTAÖĞRETİMDE MESLEK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN TEMEL BECERİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Şakir GÖKHASAN

Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Metal Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Ömer SOYKASAP

Bu araştırmada orta öğretimde meslek eğitimi alan öğrencilerin temel beceri düzeyleri değerlendirilmektedir.

Araştırma, ortaöğretim düzeyi mesleki teknik eğitim sisteminin verimliliğini ve etkinliğini arttırmaya yöneliktir. Bunu gerçekleştirmek amacıyla “meslek okullarındaki öğrenciler, temel becerilerin ne kadarına sahiptirler ve meslek okulları bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasında katkı sağlamakta mıdır?” sorularına cevap aranmış ve temel beceri eksikliklerinin giderilmesi hedeflenmiştir.

Anket sorularının hazırlanmasında mesleki ve teknik okullarda görev yapan öğretmen ve bu okullarda öğrenim gören öğrenci görüşlerine başvurulmuştur. Hazırlanan sorular uzman görüşüne sunulmuştur. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra ön anket uygulaması yapılmıştır. Elde edilen veriler değerlendirildikten sonra ankette gerekli düzeltmeler yapılarak ankete son hali verilmiştir. Araştırma evrenini Afyonkarahisar il merkezindeki meslek lisesi öğrencileri oluşturmaktadır.

Hazırlanan anket soruları Afyonkarahisar Merkezde bulunan 2 Endüstri Meslek Lisesi, 2 Kız Meslek Lisesi, 1 Ticaret Turizm Meslek Lisesi ve 1 Mesleki Eğitim Merkezinde öğrenim gören toplam 682 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulanan anketler toplanarak SPSS paket programı ile değerlendirilmiştir. Daha sonra bu veriler tablolara aktarılarak analizleri yapılmıştır.

Elde edilen sonuçlar dikkat çekicidir. Ticaret turizm meslek lisesi öğrencilerinin tüm temel beceri görüşlerine katıldıkları görülmüş, fakat Mesleki Eğitim Merkezinde öğrenim gören öğrenciler tüm temel beceri ile ilgili düşüncelerde kararsızım demişlerdir. Endüstri meslek lisesi ile Kız meslek lisesi öğrencilerinin görüşleri birbirini desteklemektedir. Tüm meslek lisesi öğrencilerinin Demokratik Vatandaşlık Becerisi görüşüne katıldıkları görülmüştür.

2007, 92 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Temel Beceriler, Meslek Eğitimi, Meslek Liseleri

ABSTRACT

A RESEARCH ON BASIC SKILLS OF OCCUPATIONAL SCHOOL STUDENTS

Afyonkarahisar Kocatepe University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

In this research, level of basic skills of occupational schools students in secondary education was evaluated.

The research is oriented towards to expand productivity and effective mess on occupational technical educational system in secondary level. To reach this aim it was looked for answers following questions; a- To what extent occupational school students have basic skills? And b- How much occupational schools affects to earn basic skills of students? On the basis of these it was aimed to eliminate lack of basic skills.

To prepare questionnaire, opinion of teachers and students in vocational-technical schools was taken. Then the questions were inspected by experts. According to inspection results, the questionnaire was corrected and applied to a pilot survey. Based on all of the these results, the questionnaire was formed in a final form. Research universe is occupational school students in Afyonkarahisar city center.

Questionnaires were applied to a total of 682 students at two Industry Occupational High Schools, two Girls Occupational High Schools, a Commerce-Tourism Occupational High School and a Occupational Training Center in Afyonkarahisar city center. Data were analyzed by SPSS Packet Program for Windows.

Following results were found in the research; 1- Results found in the research is to call attention to findings, 2- While Commerce-Tourism Occupational High School students agree with all of the basic skill opinions, Occupational Training Center students are

undecided about all of the basic skill opinions, 3- Opinion of Industry Occupational High School students and Girls Occupational High School students are to supports each other, 4- It was seen that all of the occupational high school students agree with Democratic Citizenship Skills.

2007, 92 Page

Key Words: Basic Skills, Occupational Education, Vocational High Schools

TEŞEKKÜR

Çalışmamız esnasında desteklerini esirgemeyen, bana bu konuda çalışma olanağı sunan, çalışmamı yönetme zahmetinde bulunan, değerli görüş ve önerileriyle beni yönlendiren ve her zaman motive eden değerli hocam Doç. Dr. Ömer SOYKASAP'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Araştırmamda desteklerini ve yardımlarını benden esirgemeyen hocam Yrd. Doç. Dr. Ayhan EROL ve Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk TUTKUN'a ve araştırma verilerinin yorumlanmasında yardımını benden esirgemeyen Araştırma Görevlisi Hakkı BAĞCI ya da teşekkür ederim. Ayrıca araştırmanın tümünü okuyarak gerekli düzenlemeleri yapan Metal Eğitimi doktora öğrencisi Ahmet DENİZ'e teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak bana bu çalışmayı tamamlama gücü veren, araştırmam boyunca büyük bir sabırla bana yardımcı olan biricik eşim A. Aynur GÖKHASAN'a ve bilgisayarını benimle paylaşan evimizin neşe kaynağı biricik oğlum Batuhan GÖKHASAN'a da sonsuz teşekkür ederim.

Şakir GÖKHASAN
AFYONKARAHİSAR, Eylül 2007

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
CYGM	Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü
EARGED	Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
MEGEP	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemin Güçlendirilmesi Projesi
HEM	Halk Eğitim Merkezi
İSKUR	Türkiye İş Kurumu
TÜSİAD	Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
MESS	Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1 Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Temel Beceri Düzeylerinin dağılımı.	76
Şekil 4.2 Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Temel Beceri Düzeylerinin dağılımı.....	77
Şekil 4.3 Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin Temel Beceri Düzeylerinin Dağılımı.	78
Şekil 4.4 Ticaret Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerinin Temel Beceri Düzeylerinin Dağılımı.....	79
Şekil 4.5. Meslek Eğitimde Öğretim Gören Öğrencilerin Temel Beceri Düzeylerinin Dağılımı.....	80

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.1. Genel ortaöğretim ile Mesleki ve Teknik orta öğretimde 2006–2007 öğretim yılı verilerine göre örgün eğitimde sayısal durum.	10
Tablo 1.2. Örgün mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Sayısal Durum.	13
Tablo 1.3. Temel becerilerden mesleki becerilere geçiş süreci.	14
Tablo 1.4. 2006–2007 Öğretim Yılı Ülke Geneli Mesleki Eğitim Merkezlerine İlişkin Sayısal Veriler.	17
Tablo 1.5. Türkiye genelinde halk eğitimi merkezlerinde açılan meslek, sosyal kültürel ve okuma yazma kurs ve katılan kursiyer sayılarının illere göre dağılımı	18
Tablo 2.1 Anket Dönüş Oranları	42
Tablo 2.2. Beşli Değerlendirme Ölçeği Ağırlık Sınırları.....	43
Tablo 3.1 Ticaret Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin genel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	44
Tablo 3.2. Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin genel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	45
Tablo 3.3. Kız Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin genel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	45
Tablo 3.4. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerine İlişkin genel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	46
Tablo 3.5. Problem çözme becerisine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	48
Tablo 3.6. Meslek Seçimi Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	50
Tablo 3.7. Eleştirel Düşünme Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	52
Tablo 3.8. Yaratıcı Düşünme Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	54
Tablo 3.9. Takım Çalışması Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	56
Tablo 3.10. Demokratik Vatandaşlık Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	58
Tablo 3.11 Araştırma Sorgulama Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	60
Tablo 3.12. Bilgi Teknolojileri Kullanma Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	64
Tablo 3.13. Türkçe’ yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	66
Tablo 3.14. Öğrenmeyi Öğrenme Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	68
Tablo 3.15. Öz Yönetim Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	70
Tablo 3.16. İletişim Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	71
Tablo 3.17. Girişimcilik Becerilerine ilişkin ifadelerle öğrencilerin katılma derecesi dağılımı.	74

1. GİRİŞ

1.1. Giriş

Eğitim, insanın kişiliğinde istenilen yönde ve nitelikte değişme oluşturan bir süreçtir (Fidan,1986). Bir başka deyişle, bireyin; bilgi, beceri, anlayış, görüş ve kavrama gücünde değişiklik yaratma sürecidir. (Senemoğlu,1988). Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür (Demirel ve diğerleri, 2004).

Aktif öğrenme, öğrencinin dikkatini öğrenme faaliyetlerine odaklayarak ve kavramlarla konular arasında ilişkiler kurmak amacıyla bir şeyler yaparak öğrenme sürecini yürütmesini gerektirir. Öğrencilerin sınıf içi bilişsel ve fiziksel aktif katılımı teşvik edilmektedir. Bunun anlamı, öğretmenlere yeni bir görevin yüklenmesidir ki bu da rehber, yol gösterici rolüdür. Öğretmenin talimatlarını azaltmasına rağmen bu yöntem yinede öğretmenin yükünü hafifletmemektedir. Üstelik tersine bir durum söz konusudur. Öğretmen, arzulanmış öğrenme sonuçlarına ulaşmak için gerekli faaliyetleri planlamaya daha fazla zaman harcamak zorundadır. Aktif Öğrenmenin Amacı;

- Bilimsel düşüncüyü öğretmek,
- Bilgi kaynaklarına ulaşmayı öğretmek,
- Problem çözme becerisi kazandırmak,
- Neden-sonuç ilişkisi kurmayı öğretmek,
- Kendilerini yenilemeyi öğretmek,
- Toplumsal bilinç kazandırmak,
- İletişim becerisi kazandırmak,
- Akıl, bilgi, teknoloji üretebilmeyi sağlamak,
- Yönetici ve girişimci insan olmayı öğretmek,
- Sosyal becerileri geliştirmektir. (Ercan 2004)

Dünyadaki gelişim ve değişim sürecine bakıldığında; 19. Yüzyıl tarım toplumu, 20. Yüzyıl sanayi toplumu ve 21. Yüzyıl ise bilgi toplumu olarak adlandırılmaktadır. 21. yüzyıl, bilgiyi üreten, uygulayan ve değerlendiren ülkelerin yüzyılıdır. Bilgiyi üreten,

değerlendiren, sorunlarını belirlemede ve çözmede bilgiyi kullanan toplumlar geleceği belirleyecektir. Bilgi çağında, bilgi üretimi için araştırmalar süratle devam etmekte olup;

- Her dakikada bir kitap,
- Her saniyede bir makale yayımlanmaktadır.
- Mevcut bilgiler her yıl ikiye katlanmaktadır.
- Diplomalar 3–5 yıl gibi belirli bir süre için geçerli olabilmektedir.
- Meslek mensupları önceki dönemlerde olduğu gibi edindikleri mesleklerle hayatlarını tamamlamak durumunda olmayıp, değişim ve gelişimlere paralel olarak kendilerini geliştirmek ve yenilemek zorundadırlar.

Yeni yaklaşımda ÖĞRENCİ;

- Aktif, katılımcı,
- Soru soran, sorgulayan,
- Problemleri kavrayabilen ve çözen,
- Anlayan, düşünen, tartışan,
- Öğrenmeyi öğrenen,
- Takım çalışması yapabilen,
- Bilgiye ulaşma yol ve yöntemlerini öğrenen,
- Daha fazla bilgiye erişme heyecanı duyan özelliklerini taşıması gerekmektedir (Çelik, 2007).

İnsanın öğrenmesi gereken bilgi miktarı sürekli artmaktadır. Yapılan tahminlere göre, bilimsel bilgi her on yılda bir ikiye katlanmaktadır. Dahası bugün sahip olduğumuz bilgilerin yüzde sekseni halen yaşayan kişiler tarafından üretilmiştir. Bu da gösteriyor ki, Artık bir mesleği tüm ayrıntılarıyla bilmek mümkün değildir. Diğer yandan bilgi patlamasıyla bazı meslekler ortadan kalkarken, bazıları da sürekli eğitim almayı gerektirmektedir. Artık başlangıçta öğrenildiği biçimiyle yaşam boyu değişmeden süren hiçbir meslek kalmamıştır. Bu nedenle, bireylerin çağdaş gelişmeleri yakından izleyip kendi yaşamlarında gerekli uyarmaları yapabilmelerini kolaylaştıracak bilgi, tutum ve becerilerle donatılmaları gerekmektedir. Bunların başlıcaları uyum sağlama, iletişim kurma, doğru bilgiye ulaşma, karar verme, sorumluluk alma, yaratıcılık gösterme, işbirliği yapma, sorun çözme, karmaşık sistemleri algılama ve kendini geliştirmedir.

Tüm çalışma alanları için geçerli olan bu niteliklere sahip olmayan bireylerin bilgi toplumunun gereklerini yerine getirmeleri mümkün görülmemektedir (MEGEP, 2004).

Anahtar beceriler, Ortaöğretimde ve mesleki eğitim ve öğretimin başlangıcında, en yüksek öneme sahip olarak görülmektedir; bu durum, bu becerilerin erken öğrenilmesi gerektiğine ve öğrenmenin gelişmesinde bunların bir temel oluşturduğuna dair çoğunluk tarafından savunulan varsayımı yansıtmaktadır. Ayrıca bazı yetişkinlerin bu becerileri geliştirmeleri için düzeltici eylemlerin gerekebileceğini öne süren ve iş ve yönetim eğitimi kapsamında insanların müdürler olarak etkili bir biçimde görev yapabilmelerini sağlayacak yüksek bir düzeyde anahtar becerilere ihtiyaç duyulduğu anlayışını yansıtan bir şekilde, bunlar sürekli eğitimin meşru bir parçası olarak görülmektedir.

İstihdam becerileri, mesleki eğitim ve öğretimin başlangıcında çok önem verilmekte ve bunlar sürekli eğitimin meşru bir parçası olarak görülmektedir. Bunlara verilen önemin derecesi, piyasa ekonomisinde insanların istihdamla ilgili becerileri yalnızca işe alınmak için değil, aynı zamanda da işlerini ellerinde tutmak ve iş piyasasındaki değişikliklerin gerektirdiği şekilde bir işten diğerine geçebilmek için geliştirmeleri gerektiğine dair görüşü yansıtmaktadır. İlginç şekilde, istihdam becerileri ayrıca ortaöğretimin de meşru bir parçası olarak görülmektedir; bu, gençleri iş hayatına hazırlama ihtiyacını yansıtmaktadır.

Girişimcilik ve yönetim becerileri, doğal olarak, bunlara en yüksek önem iş ve yönetim eğitiminde verilmektedir. Bunların aynı zamanda mesleki eğitim ve öğretim başlangıcı müfredatının temelini olmasa bile, bir kısmını oluşturabileceği gibi bir düşünce vardır. Bazı Orta ve Doğu Avrupa devletlerinden anketi yanıtlayan kimseler, bazı okullarda çocuklar için mini işletme eğitiminin uygulandığını bildirmelerine karşın; bunlar okullar açısından özellikle önemli olarak görülmemektedir (Shaw, 1998).

Orta öğretim düzeyinde kazandırılacak yeterliklerin, yirmi birinci yüzyılda görev yapacak iş gücünde aranan nitelikleri kapsaması gerekmektedir. Bilgi çağı, mal ve hizmet üreten iş gücünde aranan bilgi ve beceri düzeyini ve sorumluluğunu artırmış bulunmaktadır. Yirmi birinci yüzyılda görev yapacak iş gücünde aranan bazı temel ve işe yönelik yeterlikler şu şekilde özetlenebilir:

- Değişik koşullara uyum sağlama,
- Problem çözme,
- İletişim kurabilme,
- Ekip halinde çalışabilme,
- Mal ve hizmetin kalitesini geliştirmek için sorumluluk alma (Stern ve diğerleri, 1994),

Orta öğretimde kazandırılması önerilen yeterliklerin işe veya iş hayatına geçişte bir köprü olması yanında, hayat boyu öğrenmeyi temin eden meslek edinmeyi kolaylaştıran, bireyi değişen koşullara uyum sağlayacak esneklikte yetiştiren sağlam bir akademik temele dayandırılması öngörülmektedir. Bugün eğitime bir bütün olarak bakılmaktadır. Orta öğretimin genel veya mesleki olması bu temel şartı değiştirmemelidir (Stern ve diğerleri, 1994).

1.2. Genel Bilgiler

1.2.1. Mesleki Ve Teknik Eğitimin Temel Amaçları

Türk Milli Eğitiminin amaçları ve temel ilkeleri, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiştir.

Mesleki ve teknik eğitime ilişkin amaç ve ilkelerde söz konusu kanunda yer almaktadır. Buna ilişkin bazı maddeler şunlardır;

1.2.1.1. Türk Milli Eğitiminin Amaçları

1.2.1.1.1. Genel Amaçlar

Türk millî eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâki, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev

ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (cygm, 1992).

1.2.1.2. Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri

1.2.1.2.1. Yöntem

Madde 6. Fertler, eğitimleri süresince ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

Millî eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir.

Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır.

1.2.1.2.2. Süreklilik

Madde 9. Fertlerin genel ve meslekî eğitimlerinin hayat boyunca devam etmesi esastır.

Gençlerin eğitimi yanında, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uymalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

1.2.1.2.3. Bilimsellik

Madde 13. Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir.

Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır.

Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir, bu yöndeki çalışmalar maddî ve manevî bakımdan teşvik edilir ve desteklenir.

1.2.1.2.4. Planlılık

Madde 14. Millî eğitimin gelişmesi iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak, eğitim-insan gücü- istihdam ilişkileri alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak meslekî ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın meslekî eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

1.2.1.2.5. Her Yerde Eğitim

Madde 17. Millî eğitimin amaçları yalnız resmî ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, iş yerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Millî eğitimin amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tâbidir.

Ayrıca; mesleki ve teknik eğitim;

- Bireyi bütünüyle yetiştirir ve onun topluma uyumunu sağlar,
- Bireyi belli bir mesleğe, mesleğin çeşitli kademelerine hazırlar ve meslek içinde geliştirir,
- Bireyi, toplumun amaçları ve ekonomik ihtiyaçlar için yetiştirir,
- Toplumun gelişmesini ve bütünleşmesini sağlar,
- İleri sanayi toplumunun ve uygarlığın gerektirdiği yeter sayıda bilgi, beceri ve davranışlara sahip insan gücünü yetiştirir (MEB 2005).

1.2.2. Milli Eğitimin Genel Amaç ve Temel İlkelerine Uygun Olarak Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı

- Bütün öğrencilere ortaöğretim derecesinde ortak bir genel kültür vermek suretiyle, onlara kişi veya toplum sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları arama ve yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak,
- Öğrencileri çeşitli program ve okullarla ilgili, beceri ve yetenekleri ölçüsünde hem mesleğe hem de yüksek öğrenime yada hayata ve iş alanlarına hazırlamak,
- İş ve meslek alanlarının gereksinimi olan orta düzeyde meslek elamanlarını yetiştirmek,

- Çevrenin eğitim ve öğretim ihtiyacını karşılamak, okulda yapılan meslek eğitimini iş ve hizmet hayatının gerektirdiği koşullarda gerçekleştirmek, gerektiğinde bir kısım endüstri, iş ve hizmet kurumlarında yapılmasını sağlamak ve çevre-okul-iş birliğini kurmaktır (EARGED, 2004).

1.2.3. Mesleki ve Teknik Eğitimin Eğitim İçindeki Yeri

- Mesleki ve teknik eğitim, bilimsel ve teknolojik gelişmeler sürecinin ayrılmaz parçasıdır.
- Genel eğitim, mesleki ve teknik eğitim bir sistem bütünlüğü içinde ele alınır; her iki sistem birbirini bütünleyecek geçişlere açık tutulur.
- Mesleki ve teknik eğitim geleceğin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için büyüme ve gelişme yeteneğine ve esnekliğine sahiptir.
- Mesleki ve teknik eğitim bireye, bir meslek için gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmanın yanında, bireyi bir bütün olarak geliştirir.
- Planlı kalkınmanın gerektirdiği nitelikli insan gücünü yetiştirir (MEB 2005).

1.2.4. Türk Milli Eğitim Sisteminin Yapısal Durumu

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Yasası ile belirlenmiş olan Millî Eğitim Sistemi, "Örgün Eğitim" ve "Yaygın Eğitim" olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır.

1.2.4.1. Örgün Eğitim

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir.

Örgün eğitim, okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar. (Gürkan, 2003)

1.2.4.1.1. Okulöncesi Eğitim

Okulöncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar.

Okulöncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, onların ilköğretime hazırlanmasını, koşulları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratılmasını, Türkçe'nin doğru ve güzel konuşulmasını sağlamaktır.

1.2.4.1.2. İlköğretim

İlköğretim 6–14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar. İlköğretim kız ve erkek bütün yurttaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

İlköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi birer yurttaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır.

1.2.4.1.3. Ortaöğretim

Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az üç yıllık genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar.

Ortaöğretimin amacı; öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yüksek-öğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlamaktır. İlköğretimi tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış her öğrenci ortaöğretime devam etme ve ortaöğretim olanaklarından ilgi, yeti ve yetenekleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir.

1.2.4.1.4. Yükseköğretim

Yükseköğretim; ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar.

Yükseköğretimin amacı; ülkenin bilim politikasına, toplumun yüksek düzeyde ve çeşitli kademelerdeki insan gücü gereksinimine göre öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek, bilimsel alanlarda araştırmalar yapmak, araştırma-inceleme sonuçlarını gösteren ve bilim-teknik ilerlemesini sağlayan her türlü yayını yapmak, hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek, Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilimsel verileri sözlü ve yazılı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetinde bulunmaktır (İnt kyn 1).

Ülkemizde, Cumhuriyet döneminden itibaren sanayileşmeye önem ve ağırlık verilmesi sonucu, mesleki ve teknik alanlarda eğitim görmüş insan gücü ihtiyacı da artmıştır. Bu sebeple; gençlerimizin teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere uyumlu, mesleki ve teknik bilgi ve becerilerle donatılmış elemanlar olarak eğitimlerinin sağlanması gayesi ile, mesleki ve teknik öğretim okullarının geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına büyük önem verilmiştir (cygm 1990).

Tablo 1.1. Genel ortaöğretim ile Mesleki ve Teknik Orta Öğretimde 2006–2007 Öğretim Yılı Verilerine Göre Örgün Eğitimde Sayısal Durum (İnt kyn 2).

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam	
Genel Ortaöğretim Okulları	3 689	989 070	817 721	1 860 791	103 389
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları	4 244	722 065	449 965	1 172 030	84 276
TOPLAM	7 933	1 711 135	1 267 686	3 032 821	94 665

1.2.4.1.5. Genel Ortaöğretim

Genel ortaöğretim, ilköğretim üzerine en az üç yıl öğrenim veren ve 15–17 yaş grubu çocukların eğitimini kapsamaktadır.

Genel ortaöğretimin amacı; öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştirmek ve yükseköğretime hazırlamaktır.

Genel ortaöğretim; liseler, yabancı dil ağırlıklı liseler, Anadolu liseleri, Fen liseleri, Anadolu öğretmen liseleri, Anadolu güzel sanatlar liselerinden oluşmaktadır.

1.2.4.1.6. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

Meslekî ve teknik ortaöğretim; öğrencileri genel ortaöğretimin amaçları ile birlikte onları iş ve meslek alanlarına insan gücü olarak yetiştiren ve yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır.

Meslekî ve teknik ortaöğretim; erkek teknik öğretim okulları, kız teknik öğretim okulları, ticaret ve turizm öğretimi okulları, din öğretimi okulları, çok programlı liseler, özel eğitim okulları, özel öğretim okulları ve sağlık eğitimi okullarından oluşmaktadır (İnt kyn 3).

1.2.4.1.7. Örgün Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarının Türleri

Örgün mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü Okul türleri;

- Anadolu teknik liseleri,
- Anadolu meslek liseleri,
- teknik liseler,
- Endüstri meslek liseleri,
- Çok programlı liseler,
- Mesleki ve teknik eğitim merkezleri,
- ikili Merkezi eğitim merkezleri,
- Yetişkinler Teknik eğitim merkezleri olmak üzere 8 okul türünde (İnt kyn 4),

Kız teknik Öğretim Genel Müdürlüğü;

- Kız meslek/Meslek liseleri,
- Anadolu kız meslek/Anadolu meslek liseleri,
- Kız teknik/Teknik liseler,
- Anadolu kız teknik liseleri,
- Çok programlı liseler,
- Mesleki ve teknik eğitim merkezleri olmak üzere 6 okul türünde(İnt kyn 5),

Ticaret ve Turizm Öğretimi genel Müdürlüğü;

- Ticaret meslek lisesi,
- Çok programlı lise,
- Mesleki ve teknik eğitim merkezi,
- Anadolu ticaret meslek lisesi,
- Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi,
- Anadolu iletişim meslek lisesi,
- Adalet meslek lisesi olmak üzere 7 okul türünde eğitim öğretim hizmetlerini

yürütmektedirler (İnt kyn 6).

Tablo 1.2. Örgün Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Sayısal Durum (İnt kyn 1).

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı
		Erkek	Kız	Toplam	
Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	1 689	437 336	60 933	498 269	35 514
Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	819	44 806	177 981	222 787	17 345
Ticaret Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü	898	169 779	118 883	288 662	16 322
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	455	58 500	62 168	120 668	9 099
Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı	274	7 175	28 352	35 527	4 794
Konservatuvar	6	252	379	631	386
Özel Ortaöğretim Meslek	21	671	240	911	244
Polis Koleji	2	844	20	864	79
Özel Eğt. Reh. Ve Dan. Hizm. Genel Müdürlüğü	80	2 702	1 009	3 711	493

Tablo 1.3.Temel Becerilerden Mesleki Becerilere Geçiş Süreci (Çelik 2007).

ALAN PROGRAMI					
DİPLOMA					
	DALLAR SINIF	DAL A	DAL B	DAL C	DAL D
12. SINIF	MESLEKİ BECERİLER ORTAK BECERİLER TEMEL BECERİLER				
11. SINIF	MESLEKİ BECERİLER ORTAK BECERİLER TEMEL BECERİLER				
10. SINIF	ORTAK BECERİLER TEMEL BECERİLER			GENEL MESLEKİ BECERİLER	
9. SINIF	O R T A K 9. S I N I F (GENEL LİSELER VE MESLEKİ VE TEKNİK ÖĞRETİM SINIFI)				

Ortaöğretimin Yeniden Yapılandırılması çerçevesinde, hazırlanan orta öğretim kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri, 2005–2006 Öğretim yılından itibaren 9. sınıfta başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere Talim ve Terbiye Kurulunun 14.07.2005 tarih ve 193 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

1.2.4.2. Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen formal eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Yaygın eğitimde belli bir yaş sınırı yoktur. Her yaş grubu için (çocuk, genç, yetişkin v.b.) yaygın eğitim faaliyetleri düzenlenebilir (Fidan, Erden 1991).

Bir başka tanımlamada;

Yaygın Eğitim, örgün eğitim olanaklarından hiç yararlanmamış durumda olanlara, gittikleri okullardan erken ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarında okumakta olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitimidir (Demirel, Ün 1987).

Çağımızın bilimsel ve teknolojik alandaki çok hızlı ilerlemesinin ortaya çıkardığı ihtiyaçları artık sadece örgün eğitim cevaplayamamaktadır. Okul eğitimi, toplumların belli kesimlerine, bireylerin belirli yaşlarına hitap etmektedir. Eğitim, halkın tamamına hitap etmediği ve sadece okullarda verilmeye çalışıldığında, bazı önemli güçlükler doğar. Bu sebeple sınırlı şekilde yürütülen örgün eğitimin boşluklarını dolduracak, eğitimden beklenen sürekliliği ve işlevi sağlayacak, bütün yurttaşlara yurttaş olma bilincini kazandıracak bir faaliyet olarak yaygın eğitim ortaya çıkmaktadır. Yaygın eğitim yöntemi ve uygulama araçlarını iyi bilmek ve bunları yetişkinlerin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda toplum yararına kullanmak, bu sistemin tutunup benimsenmesini sağlayacaktır. Yaygın eğitim topluma yöneldiği takdirde başarılı olacaktır.

Yaygın eğitim; bir toplumun ulusal birlik ve beraberliğin sağlanması, toplum bilincinin gelişmesi, toplumu oluşturan bireylerin birbirlerini kabullenmelerini sağlamak suretiyle bireyin bireye, bireyin topluma karşı görev ve sorumluluklarını hissettirmek suretiyle aralarındaki sevgi saygı bağlarını artırır (cygm 1993)

Yaygın eğitim;

- Okuma-yazma becerisi kazandırmayı ve bu becerisini günlük hayatında kullanabilmeyi,
- Çağımızın bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerine uyum sağlamayı,
- Milli kültür değerlerimizi korumayı, geliştirmeyi, tanıtmayı ve benimsetmeyi,

- Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma alışkanlıklarını kazandırmayı,
- Boş zamanlarını değerlendirmeyi, beceri kazandırmayı, ekonomik güçlerini artırmayı, meslek edindirme ve mesleğini geliştirme imkanlarını sağlamayı,
- Karşılaştıkları sorunları çözebilen, dengeli, verimli ve sağlıklı insan olmayı destekleyen bir eğitim vermeyi amaç edinmiştir. (İnt kyn 7)

1.2.4.2.1. Çıraklık Eğitim

Zorunlu temel eğitimini tamamladıktan sonra, gerçek iş ortamında fiilen çalışmak suretiyle meslek öğrenmek isteyen 15 yaş ve üzerindeki vatandaşlarımızın teorik ve pratik mesleki eğitimlerinin bir programa göre yapılmasını sağlayarak, onları ülkenin ihtiyaç duyduğu becerili işgücü haline getirmek, çıraklık eğitiminin temel amacıdır.

Çıraklık eğitimi ile ayrıca;

1. İş hayatında çalışma disiplinin sağlanması,
2. Çırak öğrencilerin sosyal güvenlik kapsamına alınması,
3. Ülke çapında mesleki standartların sağlanması,
4. İşyeri açmanın belli bir düzene bağlanması,
5. Meslek analizine dayalı olarak günümüzde geçerli mesleklerin belirlenmesi,
6. Yapılan işlerin kalite ve veriminin yükselmesi,
- 7.Eğitimde fırsat eşitliğinin yaygınlaştırılması, gibi amaçların gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Bu eğitimi tamamlayan vatandaşlarımız;

1. İyi bir vatandaştan beklenen davranışları kazanacak,
2. Çeşitli mesleklerdeki ortak iş ve işlemleri öğrenecek,

3. Çalışma disiplininin anlam ve önemini kavrayacak,
4. Ortak bir genel kültür edinecek,
5. Çalışma hayatına uyum sağlamaya yardımcı olacak tutum ve davranışlar kazanacaklardır.(cygm 1992)

Tablo 1.4. 2006–2007 Öğretim Yılı Ülke Geneli Mesleki Eğitim Merkezlerine İlişkin Sayısal Veriler (İnt kyn 8).

MERKEZ SAYISI	ÖĞRETMEN	ÜCRETİLİ USTA ÖĞRETİCİ	KADROLU USTA ÖĞRETİCİ	ÖĞRENCİ SAYISI		TOPLAM
				ERKEK	KIZ	
300	4460	188	56	147 207	31 072	178 279

1.2.4.2.2. Halk Eğitim Merkezleri

Halk eğitimi merkezlerinde, kişilerin ilgi, istek, yetenek, beklenti ve taleplerine göre mesleki ve sosyal kültürel amaçlı kurslar açılması mümkün olabilmekte ve kurs saatlerinin düzenlenmesinde kursiyerlerin talepleri de dikkate alınmaktadır.

Halk eğitimi hizmetleri; öncelikle okula gidememiş veya okulun herhangi bir kademesinden ayrılmış, mesleği olmayanlara; mesleği olup mesleğinde ilerlemek isteyenlere, okuma-yazma bilmeyenlere, serbest zamanlarını değerlendirmek, becerilerini geliştirmek ihtiyacını duyanlara, evde, işyerinde, okulda, her yerde, her zaman ve her yaşta bütün vatandaşlarımıza götürülmektedir. (cygm 1990)

Halk eğitim kursları genel olarak;

- Halk eğitimi merkezlerinde, kendi hizmet binalarında,
- Mahalle ve köylerde temin edilen kurs yerlerinde,
- Eğitim odalarında,

- Ceza ve ıslah evlerinde,
- Rehabilitasyon gerektiren hastanelerde,
- Kamu ve özel kuruluşlara ait binalarda,
- Örgün eğitim kurumlarına ait binalarda,
- Gönüllü kuruluşlarca sağlanan yerlerde,
- İhtiyaç duyulan uygun diğer yerlerde açılır.

Tablo 1.5. Türkiye Geneline Halk Eğitimi Merkezlerinde Açılan Meslek, Sosyal Kültürel ve Okuma Yazma Kurs ve Katılan Kursiyer Sayılarının İllere Göre Dağılımı(2005–2006) (İnt kyn 9)

MESLEK KURSLARI				OKUMA YAZMA KURSU			
KURS SAYISI	TOPLAM	ERKEK	KIZ	KURS SAYISI	TOPLAM	ERKEK	KIZ
42 004	894 406	383 239	511 167	11 604	194 605	61 007	133 598
SOSYAL KÜLTÜREL KURSLAR				GENEL TOPLAM			
KURS SAYISI	TOPLAM	ERKEK	KIZ	KURS SAYISI	TOPLAM	ERKEK	KIZ
26 027	585 347	277 065	308 282	79 635	1 674 358	721 311	953 047

1.2.5. Mesleki Ve Teknik Eğitime Olan İhtiyaç

Genel olarak bir ülkenin gelişimini etkileyen ana öğeler doğal kaynaklar ve insan gücüdür. Bunların sonucu da üretim olarak ortaya çıkmaktadır. Bu iki öğeden gereği gibi yararlanarak yüksek düzeyde üretim sağlamak bir ülkenin gelişmesi için temeldir. Bu da ancak eğitimle olanaklıdır.

Gerçektende, doğal kaynaklardan en iyi şekilde yararlanma, insan gücünün bu konuda yetiştirilmesine bağlıdır. Bu da iyi planlanmış bir eğitimi gerektirir. Eğitimi kalitesiz ve düşük düzeyde olan bir ülke, zengin doğal kaynaklara sahip olsa da asla gelişemez. Bu durum insan öğesinin ve onun eğitilme biçiminin ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir.

Özellikle gençlerin gereksinimlerinin neler olduğunu inceleyen araştırmalar ise bunların;

1-Meslek Eğitimi,

2-Yurttaşlık Bilgisi,

3-Mesleki Rehberlik,

4-Kişisel geliştirme konularında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır.

Tüm bu hususlar insan yaşamında iş ve eğitimin diğer bir deyişle mesleki ve teknik eğitimin önemli bir yer tutmakta olduğunu somut göstergeleridir. İnsanlık tarihinin her döneminde ve her ülkede genel eğitimin politika ve uygulamalarında meslek eğitime yer verilmiş olması bu gereksinimin doğal bir belirtisidir. Gerçekten meslek eğitimi bireyin yaşamında bireysel, sosyal, ekonomik, kültürel ve ulusal, gereksinimlerin karşılanmasında zorunlu olan bir eğitimidir.

1.2.5.1. Sosyal Gereksinim

Sosyal boyut açısından mesleki ve teknik eğitime olan gereksinimi bireyin sosyal etkinliklere katılma içgüdüğü ya da sosyal bir varlık olmasının doğal sonucu olarak düşünmek gerekir. Sosyal yaşamın bir gereği olarak, bir toplumda bireyler toplumdaki sosyal etkinliklere en geniş ölçüde katılmalı ve toplumun işlerini birlikte paylaşmalıdırlar.

Konuya sosyal, psikolojik boyut açısından bakıldığında birey ve grupların mesleki yeterliliklerini geliştirmede ve toplumsal işbirliğine katılımlarını sağlamada meslekler eğitimi için önemli bir araçtır. Bu bağlamda mesleki ve teknik eğitim gençlere sosyal başarı ve mülkiyet duygusu kazandırmaktadır.

Bu nedenle, gençleri yararlı duruma getirmek için işlevsel bir mesleki ve teknik eğitimin yaygın hale getirilmesi gerekmektedir. Böyle bir eğitimin bir yandan meslekleri bireyler için eğitici bir ortam olarak değerlendirirken öte yandan, bireylerin potansiyellerini meslekleri öğrenmek için yönlendirmelidir. Mevcut uygulamalarda bu

yönden boşluklar olduğu bir gerçektir. Bu nedenle gençleri eğitimleri süresince ekonomik yaşantılarla donatmak ve mesleki yönden geliştirmek gerekmektedir.

Diğer yönden, işsiz gençlik kendisine hareket vadeden herhangi bir akıma bağlanmak eğilimindedir. Mesleki ve teknik eğitimden yoksun bir ortamda gençler kendilerine toplumsal etkinliklere katılma umudu veren herhangi bir akıma kolaylıkla kapılma durumundadır.

Tüm bunlar, teknolojik bir ortamda gençlere ve yetişkinlere mesleki nitelik kazandırmanın ve genel yeteneklerinin geliştirilmesinin toplum için ne derece önemli olduğunu açıkça göstermektedir. Bu da sosyal yönden sistemli ve planlı bir mesleki ve teknik eğitim gereksiniminin ifadesidir.

1.2.5.2. Ekonomik Gereksinim

Toplumların refah düzeyi bir bakıma doğal kaynaklar ve insan gücü ile bunlardan yararlanılma durumu ile ilgilidir. Mesleki ve teknik eğitim insan gücü yetiştirme aracı olarak bu sürece katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür eğitime ekonomik yönden gereksinim olduğu açıktır.

Ayrıca, ekonomik yönden mesleki ve teknik eğitimi gerektiren başlıca hususların kısaca şöyle sıralamak da mümkündür:

- 1-Ulusal kaynakları korumak ve değerlendirmek;
- 2-Çıracılık ve stajyerlik sürelerini kısaltmak;
- 3-Çalışanların kazançlarını artırmak;
- 4-İnsan gücü sağlamak;
- 5-Yatırımların karşılığını almak;
- 6-Yaşamda istikrar sağlamak;
- 7-Ulusal üretim gücünü yükseltmek;
- 8-işgücünü tasarruflu kullanmak;
- 9-Hızla değişen ekonomik yapıdan en iyi şekilde yararlanabilmek;

Kısaca açıklamak gerekirse, ilk olarak, doğal kaynaklardaki azalma döneminde insan gücünün geliştirme ve etkili kullanma önem kazanmaktadır. İkinci olarak, okullar örgün

ve yaygın eğitim programlarıyla istihdam sektörünün gereksinimi olan insan gücünün eğitime katkıda bulunmaktadır. Üçüncüsü, mesleki ve teknik eğitim her alanda üretim artmasına ve kazancın çoğalmasına katkıda bulunur. Mesleki ve teknik eğitim görmüş iş görenin üretim yeteneği ve kazanç düzeyi yükselmektedir (Alkan 2001).

1.2.5.3. Bireysel Gereksinim

Mesleki ve teknik eğitime olan farklı gereksinimler sosyal ve ekonomik kökenli olduğu kadar bireysel farklılıklardan da kaynaklanmaktadır. Bu hizmetten yararlanacak bireyler açısından bakıldığında farklı gereksinimlerin beş grup altında toplandığı görülmektedir.

Birinci Grup; Genellikle 13–18 yaşları arasındaki tam gün öğrenim gören gruptur.

İkinci Grup; Orta eğitim sonrası düzeyde genç ve yetişkinlerin oluşturduğu gruptur.

Üçüncü Grup; Lise çağında öğrenimini tamamlamadan okuldan ayrılmış ve iş hayatına atılmış bireyler oluşturmaktadır.

Dördüncü Grup; Yetişkinlerin oluşturduğu ve çalıştıkları mesleklerde gelişme gereksinimi ile karşı karşıya olan bireylerdir.

Ayrıca, zamanla oluşan bedensel, zihinsel, sosyal ve psikolojik özürlüleri nedeniyle çalışamaz duruma düşmüş, mesleği kaybetmiş özel sorunlu bireyler Beşinci grubu oluşturmaktadır (Alkan 1996).

1.2.5.4. Ulusal Gereksinim

Diğer hususlar gözden geçirildikten sonra konuyu ulusal düzeydeki durumunun da incelenmesinde yarar vardır. Bu husus ulusal konumdaki özel koşullarla mesleki ve teknik eğitim arası ilişkilerin belirlenmesi yönünden gereklidir.

İlgili incelemelerden anlaşıldığına göre günümüzde Türk toplumunun en başta gelen eğitim sorunları;

1-İlköğretim düzeyinde top yekûn bir temel eğitim,

2-Ortaöğretim düzeyinde kapsamlı bir teknik insan gücü eğitimi

3-İstihdam sektörü ile eğitim arasında işlevsel eşgüdümün oluşturulmasıdır.

Buna karşın var olan sistemde durum ikilemli bir yapı içinde kaynakların çoğunun az miktardaki bir gençlik kitlesini üniversiteye hazırlama yolunda ziyan edilmesi yönündedir.

Bir ülkenin temel refahı, mevcut kaynaklarını insan gücü potansiyeli ve doğal kaynaklar yönünden etkili ve verimli kullanabilmesine bağlıdır. Türk toplumunun bugünkü en önemli gereksinimi ise vasıflı teknik insan gücüdür. Bu nedenle eğitimin bu doğrultuda düzenlenmesi gerekir.

Mesleki ve teknik eğitime ulusal düzeyde olan gereksinimin nedenleri kısaca şu şekilde özetlenebilir:

1-Köyden kente göç edenleri gerekli bilgi ve becerilerle donatmak,

2-Teknik insan gücü gereksinimini karşılamak,

3-İşsizlik sorununu çözümlemeye katkı sağlamak,

4-Doğal kaynakları daha iyi değerlendirmek,

5-Üretimde verim düzeyini yükseltmek,

6-Bireylerin üretim kapasitelerini yükseltmek,

7-Tarımdan sanayiye geçişi kolaylaştırmak,

8-Öğrenimi güçleştiren ekonomik engelleri yenmek,

9-Eğitimde fırsat eşitliği sağlamak,

10-İşin sosyal ve ekonomik önemini tanıtmak,

11-Mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sağlamak (İnt kyn 10).

Bu doğrultuda, ulusal çalışma gücünün verimini yükseltmek için iş dünyasındaki koşullar, meslekler arasındaki farklılıklar ve gençlerin değişik gereksinimlerini dikkate alınarak mesleki ve teknik eğitim programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bireylerin gereksinimleri yönünden değişik öğrenim kademelerinde ve mesleki etkinlik evrelerinde çeşitli mesleki ve teknik eğitim programlarına gereksinim olduğu anlaşılmaktadır (Kazu, Demirli 2002).

1.2.6. Temel Beceriler

1.2.6.1. Eleştirel Düşünme Becerisi

Eleştirel düşünme sürecinin içerdiği beceriler arasında (1) kanıtlanmış gerçekler ve öne sürülen iddialar arasındaki farklılığı yakalayabilme, (2) elde edilen bilgilere ait kaynakların güvenirliklerini test edebilme, (3) ilişkisiz bilgileri kanıtlardan ayıklayabilme, (4) önyargı ve bilişsel hataların farkında olabilme, (5) tutarsız yargıların farkına varabilme, (6) etkili soru sorabilme, (7) sözlü ve yazılı dili etkili kullanabilme ve (8) bireyin kendi düşüncelerinin farkına vardığı üst biliş (metacognition) ve benzerleri vardır. Bu beceriler, eleştirel düşünme eğitiminin de temellerini oluşturmaktadır (Kökdemir 2000).

Ennis (1985), eleştirel düşünmeyi, ne yapılacağına ve neye inanılacağına karar vermeye odaklı mantıklı ve yansıtıcı düşünme olarak tanımlamıştır. Eleştirel düşünmenin yeteneklerden ve eğilimlerden oluştuğunu belirten Ennis (1985, s. 54) eleştirel düşünme eğilimlerini;

- . Tez ya da sorunun açık ifadesini arama.
- . Nedenler arama.
- . İyi bilgilendirilmeye çalışma.
- . Güvenilir kaynakları kullanma ve kullanılan kaynakları belirtme.
- . Durumu bütünüyle göz önüne alma.
- . Ana noktaya bağlı kalmaya çalışma.

- . Asıl ya da temel sorunu akılda tutma.
- . Seçenekler arama.
- . Açık fikirli olma.
 - Başkalarının görüşlerini dikkate alma
 - Karar verirken kabul edilmeyen dayanak noktalarını, dayanak noktalarının kabul edilmemesinden etkilenmeden kullanma
 - Kanıt ve nedenlerin yeterli olmadığı durumlarda kararı erteleme
- . Kanıt ve nedenlerin yeterli olduğu durumlarda karar almaya yönelik davranış gösterme
- .Konunun izin verdiği ölçüde kesinlik arama.
- . Karmaşık bir bütünün parçalarını düzenli bir biçimde ele alma.
- . Diğer insanların duygularına, bilgi ve kültür düzeylerine duyarlı olma.

şeklinde sıralamaktadır. Ennis'in eğilimlerle ilgili bu listesi bu konuda yapılan değerlendirmeleri özetler niteliktedir. Örneğin, birey hem bir konuda bir eylemde bulunmaya, o konuda düşünmeye istekli olmalı, ancak aynı zamanda da açık görüşlü davranarak kendisine eleştirel bir gözle bakabilmelidir. Ennis'in kapsamlı listesine bakıldığında ayrıca, eğilimlerin birbirlerini tamamlayıcı özelliklere sahip oldukları da görülmektedir (Seferoğlu 2006).

1.2.6.2. Yaratıcı Düşünme Becerisi

Yaratıcı düşünme becerisi; öğrencilerin bir temel fikri ve ürünü değiştirme, birleştirme, yeniden farklı ortamlarda kullanma ya da tamamen kendi düşüncelerinden yola çıkarak yeni ve farklı ürünler ve bilgiler üretme, olaylara farklı bakabilme, küçük çaplı da olsa bazı buluşlar yapabilmeyi kapsar. Ayrıntılı fikirler geliştirme ve zenginleştirme, sorunlara benzersiz ve kendine özel çözümler bulma, fikirler ve çözümler ortaya

çıkarma; bir fikre, ürüne çok farklı açılardan bakma, bütünsel bakma gibi alt becerileri içerir (İnt kyn 11).

1.2.6.3. İletişim Becerisi

İletişim becerisi; konuşma, dinleme, okuma, yazma gibi sözel ve vücut dili, işaret dili gibi sözel olmayan iletişim becerilerini etkili ve bulunduğu ortama uygun olarak kullanmayı kapsar. Bulunduğu ortama uygun olarak kullanması gereken konuşma üslûbunu belirleme, uygun şekilde hitap etme, vücut dilini gerektiği yerde gerektiği ölçüde kullanma, aktif olarak dinleme, söz hakkı verme, grup içersinde etkin bir şekilde arkadaşlarıyla etkileşim içerisinde olma, okurken etkin ve hızlı bir şekilde okuma, okuduğunu anlama ve eleştirme, yazarken ve konuşurken hedef kitleye uygun üslûp kullanma, kendi ve başkalarının yazdıklarını eleştirme gibi alt becerileri içerir.

1.2.6.4. Araştırma-Sorgulama Becerisi

Araştırma becerisi; doğru ve anlamlı sorular sorarak problemi fark etme ve kavrama, problemi çözmek amacıyla neyi ve nasıl yapması ile ilgili araştırma plânlaması yapma, sonuçları tahmin etme, çıkabilecek sorunları kestirebilme, sonucu test etme ve fikirleri geliştirmeyi kapsar. Anlamlı tahminde bulunma, uygun araştırma ortamına karar verme, araştırmada ne tip ve ne kadar delil toplaması gerektiğine karar verme, bilimsel yaklaşımı kullanarak araştırmayı plânlama, nasıl gözlem ve kıyas yapacağını belirleme, araç gereç kullanma, doğru ve hassas ölçümler yapabilme, sonuçları sunma yollarını belirleme, sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verme, bulunanlarla asıl fikrin bağlantısını kurma, bulunanları uygun bir dille ifade etme, verileri ortaya koyma, sonucu destekleyici verilerin yeterliliğine karar verme, bulunanların ilk beklentileri karşılayıp karşılamadığına karar verme gibi alt becerileri içerir. (MEB 2006)

1.2.6.5. Problem Çözme Becerisi

Problem çözme: Problem kavramına bağlı olarak ne yapılacağını bilinmediği durumlarda yapılacak olanı bilmek olarak tanımlanabilir. Buna göre problem çözme süreci net olarak tasarlanan fakat hemen ulaşılamayan bir hedefe varmak için kontrollü

etkinliklerle araştırma yapmayı içerir (Altun 2000). Problem çözme ayrıca öğrencilerin problemlere kendi yaklaşımlarını geliştirdikleri, kendi araçlarını seçtikleri ve planlarının ilerlemesini izledikleri sıradan olmayan bir etkinlik olarak tanımlanmaktadır. Sıradan olmayan problemlerle başa çıkmanın kritik bir ögesi potansiyel olarak uygulanabilir stratejilerden oluşan birikimlerin arasından seçim yapabilme ve bu stratejileri gerektiğinde verilen bir problem durumuna adapte etme yeteneğini geliştirmektir (Sezgin ve diğerleri 1998).

Problem çözme becerisi, bireylerin ve grubun içinde yaşadığı çevreye etkin bir şekilde uyum sağlamasına yardım eder. Bu nedenle tüm insanların yaşadıkları çevreye etkin uyum sağlayabilmeleri için problem çözmeyi öğrenmeleri gerekmektedir. Bazı problemlerin doğru cevapları veya kesin çözümleri varken bazılarının çözümleri kesin değildir. Bu problemlerin çözümü, disiplinler arası bilgiyi, çok yönlü düşünmeyi ve yaratıcılığı gerektirir (Senemoğlu, 1997).

1.2.6.6. Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi

Temel hedefi eğitimi etkili verimli kılma yanında yeni olanaklar ile seçenekler üretmek olan eğitim teknolojisi “...genelde eğitimi, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için ilgili bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme yada eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılması...”(Alkan 1995) şeklinde tanımlanmaktadır. Burada dikkat edilmesi veya üzerinde durulması gereken nokta, eğitim teknolojisinin kuram ve uygulama bütünlüğü içerisinde öğretme-öğrenme süreciyle ilgili sorunlara sistematik biçimde yaklaşarak, tanımda belirtilen işlevsel biçimde yapılandırmayı gerçekleştirmeye çalışmış olmasıdır.

Günümüzde eğitim teknolojisi alanında, işlevini yerine getirmeye yönelik gelişmeler, yeni teknolojik sistemler,öğretme-öğrenme süreçleri, eğitim ortamları, öğretimi programlama ve insan gücü alanların olmak üzere beş ana kategoride toplanabilir (Şimşek 1995).

1.2.6.7. Girişimcilik Becerisi

Girişimcilik her şeyden önce ve en önemlisi bir zihniyettir. Bir kişinin, bağımsız olarak ya da bir organizasyon içinde, bir fırsatı saptama ve yeni bir değer yaratmak ya da ekonomik başarı elde etmek için bu fırsatın üzerine gitme motivasyonunu ve kapasitesini tanımlar. Girişimci kişi mevcut bir pazara girmek ve rekabet etmek, söz konusu pazarı değiştirmek, hatta yeni bir pazar yaratmak için yaratıcılıktan ya da yeniliklerden yararlanır. İş dünyasında yeni bir fikri başarıya götürmek, yaratıcılık ya da yenilikleri sağlam bir yönetim sistemiyle bütünleştirme ve bir işletmenin gelişimini yaşam çevriminin tüm evrelerinde optimize ederek koşullara uydurma becerisi gerektirir. Bu, günlük yönetim faaliyetlerinin ötesinde, işletme için hedefler koymayı ve bir strateji saptamaya gerektirir.

Girişimcilik insanlarla, onların bir işletmeyi kurma, devralma ya da işletme veya bir firmanın stratejik karar mekanizmalarına katılma tercihleriyle ve bu doğrultudaki eylemleriyle ilgilidir. Girişimciler heterojen bir grup oluşturur ve tüm sosyal katmanlardan gelirler. Yine de girişimci davranışları, risk almaya hazır olma ve bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme arzusu gibi bazı ortak özellikler gösterir.

İngiltere Hane halkı Araştırması, ciddi bir biçimde iş kurmayı düşünen kişilerin kendilerini başkalarından daha yaratıcı ve hayal gücü zengin kişiler olarak gördüklerini ortaya koymaktadır (İnt kyn 12).

1.2.6.8. Türkçe’yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi

Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi; okuduğunu, dinlediğini, gördüğünü, doğru, tam ve hızlı olarak anlayabilme; duygu, düşünce, hayal ve isteklerini açık ve anlaşılır bir şekilde eksiksiz ifade edebilme, Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurma, zengin bir söz varlığına sahip olma ve estetik bir bakış açısı kazanma gibi alt becerileri içerir (MEB 2006).

1.2.6.9. Meslek Seçimi Becerisi

Meslek seçimi, bireyin yaşamında son derece önemli bir karardır. Çünkü meslek, bireyin hayatını kazanmak için yaptığı geçici bir iş değil, belli bir formasyonu

gerektiren, ilgi, bilgi ve beceri isteyen sürekli bir uğraştır. Bireyin mesleğini seçmesi, ömrünün büyük bir kısmının geçeceği çalışma ortamını ve yaşam biçimini belirlemesi demektir. Birey meslek seçimi sırasında yetenek, ilgi ve isteklerini göz önünde tuttuğu oranda başarılı ve mutlu olur, ülke ekonomisine katkıda bulunur. Ancak, ülkemizde meslek seçimi daima bireyin yetenek ve ilgileri doğrultusunda yapılmamakta, rastlantılar, işsizlik, aile baskısı, çevre koşulları ve ekonomik olanaksızlıklar, bireyin meslek seçimini etkilemektedir.

Meslek alanında başarısızlık ve mutsuzluk duygularını yaşamamak için, birey öncelikle kendini tanımalı, daha sonra meslekler hakkında bilgi sahibi olmalı, nihayet seçmeyi düşündüğü meslek veya mesleklerin kendi özelliklerine uygunluğunu araştırmalıdır.

Bireyin kendini tanıması; sağlık durumunu, bedensel özelliklerini, güçlü ve zayıf yönlerini, arzu ve ideallerini bilmesi, özel yetenek ve becerilerini, yeteneksiz ve başarısız olduğu alanları, ilgi ve isteklerini, ilgi duymadığı konuları, zekâ düzeyi ve biçimini, karakter ve kişilik yapısını, sosyal çevredeki yerini belirlemesidir. Birey, kendi özelliklerini keşfetme konusunda ailesinden, arkadaş ve öğretmenlerinden, varsa okuldaki veya çevredeki rehberlik uzmanlarından yardım alabilmeli, onu tanıyanlarla konuşarak kendi özellikleri hakkında bir değerlendirme yapabilmelidir (İnt kyn 13).

1.2.6.10. Takım Çalışması Becerileri

- Takım oluşturma sürecini açıklar.
- Sıradan bir grupta takım arasındaki farklılıkları belirtir.
- Takımla çalışmanın avantajlarını açıklar.
- Etkili bir takımın özelliklerini belirtir.
- İyi bir takım liderinin özelliklerini belirtir.
- İyi bir takım üyesinin özelliklerini açıklar.
- Kendisini iyi bir takım üyesinin özellikleri açısından değerlendirir.

- Takımlardaki muhtemel rolleri açıklar.
- Takımlardaki görevlendirme ilkelerini belirtir.
- Etkili geri bildirim verme davranışları sergiler.
- Takımlarda çatışma nedenlerini belirtir.
- Çatışma çözme basamaklarını açıklar.
- Etkili takım üyesi davranışları sergiler (İnt kyn 14).

1.2.6.11. Demokratik Vatandaşlık Becerileri

- Toplum ve insan ilişkilerini açıklar.
- Özgürlük, adalet ve eşitlik gibi evrensel değerleri açıklar.
- Bireysel farklılıklara (dil, din, ırk, v.b) saygı gösterir.
- Temel hak ve özgürlükleri açıklar.
- Demokratik prensipleri açıklar.
- Demokratik haklarını kullanır.
- Demokratik görevlerini yerine getirmede istekli olur.
- Kendisinin doğal çevresinin bir parçası olduğunun farkında olur.
- Kendisine, başkasına ve doğaya saygı gösterir (İnt kyn 15).

1.2.6.12. Öğrenmeyi Öğrenme

Öğrenme hakkında öğrenmeyi vurgulayan bir bağlam akademik performansta ilerlemeye yol açar. Öğrenme hakkında öğrenmenin gelişmesine yardımcı olmak öğrenenlerin dâhil oldukları görev ve süreçleri tartışabilmelerini gerektirir.

- Daha etkili nasıl öğrendiğimizi gözden geçirme
- Düşünme ve problem çözme biçimlerimizi keşfetme
- Başarı hakkındaki inançları gözden geçirme
- Endişe ve kaygıya neden olan yaklaşımları keşfetme
- Öğrenmenin yarattığı duyguyu tanımak
- Farklı görevler karşısındaki yaklaşımları tekrarlama, bunlar hakkında kendimizle konuşma
- Başarısızlık deneyimlerine tepkimizin neler olduğunu inceleme
- Grup çalışmalarına katkılarımızı inceleme
- Her bir öğrenen yeni yaklaşımları denemek istediği öğrenme durumlarını belirler (İnt kyn 16).

1.2.6.13. Öz Yönetim

Öz yönetim başkalarına ve kendimize zarar veren duygularımızı kontrol altında tutabilme, devamlı güven ve dürüstlük örneği olabilme, sorumluluklarınızı ve kendinizi yönetebilme, değişen koşullara çabuk adapte olarak engelleri aşabilme, kendi iç mükemmellik standardınızı oluşturabilme ve de fırsatları yakalamaya hazır olmayı gerektiriyor (İnt kyn 17).

1.3. İlgili Araştırmalar

Doç. Dr. Ahmet MAHİROĞLU (G.Ü. T.E.F. Öğretim üyesi) Milli eğitim dergisindeki yazısında;

Herkes için yeni temel beceriler geliştirmenin amacı bilgi toplumuna sürdürülebilir bir katılım için ihtiyaç duyulan becerilerin kazanılması ve yenilenmesi için öğrenmeye evrensel ve sürekli erişimi garanti etmektir. Bu 21. yüzyıl Avrupa'sında etkin

vatandaşlık ve istihdam edilebilirlik için gerekli bir temel olarak görülmektedir. Ekonomik ve sosyal değişme, herkesin asgari şart olarak sahip olması gereken, iş yaşamına, aile yaşamına ve yerelden Avrupa'ya toplum yaşamına her düzeyde katılımına imkân veren temel becerilerin profilini değiştirmekte ve iyileştirmektedir. Lizbon Avrupa Konseyi sonuçlarında sıralanan yeni temel beceriler bilgi teknolojileri, yabancı diller, teknoloji kültürü, müteşebbislik ve sosyal becerilerdir. Bu liste okuryazarlık ve sayıların kullanılması gibi geleneksel becerilerin artık önemsiz olduğu anlamına gelmemektedir. Fakat unutulmaması gereken, bu listenin bir dersler ve disiplinler listesi olmadığıdır. Bunlar geniş olarak tanımlanan bilgi ve yeterlilik alanlarını belirtmektedir. Bu yeterlilik alanlarının her biri disiplinler arasıdır. Genel, meslekî ve sosyal beceriler artan bir şekilde içerik ve fonksiyon bakımından birbirinin üstüne binmektedir.

Bu Memorandumda yeni temel becerilerin, bilgi toplumuna ve ekonomisine etkin katılım için yani iş piyasasında, çalışmada, gerçek zaman ve sanal toplumlarda ve demokraside birey olarak, uyumlu bir vatandaş kimliği ile ve bu yönde, etkin katılım için gerekli olduğu belirtilmektedir. Bu becerilerin bazılarının, örneğin sayısal okuryazarlığın, oldukça yeni fakat diğer bazılarının örneğin yabancı dillerin birçok insan için eskisine göre daha önemli bir hale gelmekte olduğu, kendine güven ve kendi kendini yönlendirme ve risk alma gibi sosyal becerilerin öneminin daha çok artmakta olduğu, çünkü insanların eskiye göre çok daha fazla kendi başına davranabilmesinin beklenildiğine işaret edilmektedir. Müteşebbislik becerilerinin bireysel iş performansını iyileştirme ve işletme etkinliklerini çeşitlendirme kapasitelerini serbest kıldığı, hem mevcut işletmelerde hem de kendi kendini istihdamda iş yaratmaya katkıda bulunduğu, öğrenmeyi öğrenme, değişime ayak uydurma ve büyük bilgi akışına anlam vermenin herkesin sahip olması gereken kapsamlı beceriler olduğu belirtilmekte, işverenlerin öğrenme yeteneğini, yeni becerileri hızla kazanmayı ve yeni iddialara ve durumlara ayak uydurmayı giderek daha fazla talep ettikleri tespiti yapılmaktadır.

Bu temel becerileri etkili bir şekilde kullanmanın herkes için önemli fakat yaşam boyu öğrenme sürekliliği içinde sadece bir başlangıç olduğu belirtilmekte, Bugünün iş piyasalarının beceri, nitelik ve deneyim profillerinin sürekli değişmesini talep ettikleri, özellikle bilgi ve iletişim teknolojisindeki beceri boşluklarının ve uyumsuzluklarının

belirli bölgelerde, endüstriyel alanlarda ve dezavantajlı sosyal gruplarda artan işsizlik oranlarının önemli bir sebebi olarak görüldüğüne işaret edilmektedir. Hangi sebeple olursa olsun ilişkili temel beceriler eşiğini aşamamış bireylere bu eşiği aşmaları için sürekli imkânlar ve fırsatların sunulması, Üye Ülkelerin giriş, ileri ya da yetişkin eğitim ve öğretim sistemleri her bir bireyin kabul edilen beceri eşiğine mümkün olduğu kadar ulaşması, güncellemesi ve sürdürmesinden sorumlu tutulması tavsiye edilmektedir.

4-5 Mayıs 2004 Ankara'da gerçekleştirilen 'Eğitim kurumu-işletme diyalogu konferansında' Osman Yıldırım ve diğerleri 'İş Gücünde Aranan Çekirdek Beceriler' başlıklı çalışmalarında; kaliteli ürün ve hizmet üretebilmek için gerekli olan nitelikli işgücünde aranan çekirdek becerilerin ortaya konulması üzerinde yoğunlaşmışlardır.

Yapılan tüm yasal düzenleme ve işbirliği uygulamalarının her boyutunda iş gücünün niteliğine etki eden en önemli unsurlardan birisi olan öğretim programlarının teknolojik gelişmelere ve yeniliklere göre geliştirilmesi faaliyeti de yer almıştır.

Ancak öğretim programlar geliştirme çalışmalar genellikle sadece öğrencinin devam ettiği meslek alanı ile ilgili bilgi ve bu bilgilere dayalı olarak beceri öğretimini esas almamıştır.

Bu durumda da işletmelerin özellikle de orta ve büyük ölçekli işletmelerin iş gücünden beklediği çekirdek beceriler olarak adlandırılan;

- İletişim becerileri,
- Problem çözme becerileri,
- Ekip halinde çalışma becerileri,
- Yorumlama ve değişikliklere uyum sağlama becerileri
- Düşünme becerileri,
- Organizasyon yeterlikleri
- Karmaşık sistemleri anlama ve bilgiyi kullanma becerileri

öğretim programlarına ya sınırlı oranda yansıyabilmesi ya da bu yeterliğin bu boyutu önemli ölçüde ihmal edilmiştir.

Oysa teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı gelişmiş ülke endüstrilerinde çalışanlar işlerini kaybederken çoğu zaman işle ilgili birtakım becerileri yerine getirememekten ya da bilgi eksikliğinden çok yukarıda belirtilen ve meslek alanı ayrımı yapmaksızın günümüz endüstrisinde çalışacak iş gücünde bulunması gereken yeterliklere sahip olmadıkları için işini kaybetmekteler, ya da işletmeler bu konularda ek bir maliyetle bu konularda kendi çalışanlarını eğitmektedirler.

Ayrıca araştırma da; Üç boyutlu bilimsel temele göre meslekle ilgili bilgi ve becerilerin dışında iş gücünde olması gereken çekirdek becerilerin önemi ve neler olduğu üzerinde durulmuştur.

“MESS (Türk metal sanayicileri sendikası)Üyelerinde Mavi Yakalı Nitelikli İşgücü İhtiyacı” araştırması ile elde edilen bulgulara göre,

- Üye işyerlerinde çalışan mavi yakalıların %44,3’ü Mesleki /Teknik Lise mezunudur.
- Erkek çalışanların %44,8’i, kadın çalışanların %37,7’si Mesleki / Teknik Lise mezunudur.
- Üye işyerlerinin %77,3’ünde beceri eksikliği problemi yaşanmaktadır.
- Üye işyerlerinin %83,7’sinde beceri eksikliğini giderme konusunda çalışmalar yapılmaktadır.
- Beceri eksikliğini giderme konusunda çalışmalar yapan üye işyerlerinin %98,7’si mevcut çalışanların beceri eksikliklerinin gidermeye yönelik eğitimler vermektedir.

Günümüzde işe uygun becerilere sahip olan çalışanlar işyerlerinde yenilikçilik, rekabet edebilirlik ve büyümenin anahtarı haline gelmiştir. Beceri eksikliği, çalışanların sahip olduğu beceri ve niteliklerin işyerlerinin ihtiyaç duyduğu beceri ve nitelikleri karşılamaması olarak tanımlanmaktadır.

Araştırma sonunda, ülke ekonomisinde son derece önemli yeri bulunan Metal ve Elektronik Sanayiinde yapılan üretimlerin kaliteli, verimli ve rekabet edebilir düzeyde olabilmesi ancak nitelikli insan gücü ile mümkündür. Nitelikli insan gücü de işyerlerinin ihtiyaç duyduğu becerilere sahip işgücünün yetiştirilmesiyle sağlanabilir; sonucuna varılmıştır.

İSKUR Genel Müdürlüğü - İş Gücü Piyasası Şube Müdürlüğü ile MEGEP projesinin İş Piyasası Ekibi tarafından hazırlanan; 'İş Piyasası ve Beceri İhtiyaçları İncelemesi 2005' inceleme, Türkiye'nin 31 ilinde 4,6 milyon iş gücünü istihdam eden yaklaşık 76 bin işletmeyi kapsamaktadır. Verilen rakamlar, örnekten il düzeyine yükseltilecek verileri temel almaktadır. Bu inceleme sonucunda; istihdamdaki gelişmeler, boş kadrolara uygun personelin bulunması, ekonomik durumun iş yerleri tarafından algılanması, firmaların kapasite kullanım oranı, personelin beceri sorunları, çalışanların eğitimi ve meslekî eğitim ve öğretim mezunlarının değerlendirilmesi, çıraklar ve stajyerlere ilişkin konulara vurgular yapılmaktadır. Bu konulara, raporun çeşitli bölümlerinde değinilmiştir.

İşletmelerin yalnızca %44'ü en azından bir veya daha fazla beceri sorunu yaşadıklarını söylemişlerdir. Ortalama olarak, firmalar iki beceri sorunu bildirmişlerdir.

Belirtilen beceri sorunlarının toplam sayısında beceri türünün payı açısından, en sık bildirilen beceri sorunu sosyal becerilerle iletişim becerileridir (tüm yanıtların %27'si). Sık belirtilen diğer beceri türleri şunlardır: Yönetim becerileri (%13), temel beceriler (%13), iş planlama becerileri (%11) ve bilgi ve iletişim teknolojisi becerileri (%10). Daha az sözü edilen beceriler ticaret ve satış becerileri (%8), diğerlerini yönlendirme konusunda isteklilik (%9), ağır fiziksel iş becerileri (%5) ve mali becerilerle bütçe oluşturma becerileri (%4). Kısacası, firmalar daha çok sosyal becerilerle iletişim becerileri ve en azından mali becerilerde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Avrupa Eğitim Vakfı nihai raporunda; Simon Shaw, Haziran 1998 Ortak ülkelerde temel beceri eğitiminin geliştirilmesi konulu çalışması,

Çalışmanın konusu;

Bu meseleleri ele almak için, alt grup bu çalışmanın dört ana hedefi olmasını kararlaştırmıştır:

1. Ortak ülkelerde, çekirdek becerilerin eğitim ve öğretim için ne ölçüde bir öncelik olarak görüldüğünü ve bu önceliklerin ne şekilde ölçüldüğünü belirlemek.
2. Çekirdek becerilerin, ortak ülkelerin her birinde ne şekilde mesleki eğitim ve öğretim sistemlerine uyduğunu tasarlamak.
3. Bunların ortak ülkelerde nasıl kazandırıldığını bulmak.
4. Hem ortak ülkelerde hem de AB’de, bunlar kazandırılırken ortaya konulan başarılı uygulama örneklerini keşfetmek.

1.4. Problem

Ülkemizde eğitim modeli yüksek öğretime öğrenci hazırlama esasına dayalı geliştirilmiştir. Yüksek öğretime gidemeyecek durumdaki öğrenciler içinde meslek eğitimi bir seçenek olarak değerlendirilmiştir. Meslek eğitime devam eden öğrencilerin akademik yeterliliklerinin ve zihinsel yeterliliklere dayalı becerilerinin zayıf olduğu görülmektedir. Meslek eğitim veren okullarda da belirli mesleğe dayalı el becerileri öğretilmesi üzerinde durulmaktadır. Son yıllarda gelişmiş ülkelerde yapılan eğitime yönelik çalışmalar iki binli yıllarda gençlerin sahip olması gerekli yeterliliklerin etkili ve en önemli olarak nasıl kazandırılacağı üzerinde yoğunlaşmıştır.

Burada problem orta öğretimde meslek eğitimi alan öğrencilerin temel beceri düzeylerinin ölçülmemiş olmasıdır. Yapılacak değerlendirme ile temel beceri düzeylerinin düşük çıkması ve okul türleri arasındaki farklılıklar tespit edilebilecek ve temel beceri düzeylerinin yükseltilebilmesi ve eksikliklerin kaldırılması için alınabilecek tedbirleri belirlemeye imkân verebilecektir.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim alan öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde kazandıkları temel mesleki becerilerin neler olduğu ve ne

düzeyde kazanıldığını belirlemektir. Bu beceriler meslek becerilerinin öğrenilmesine de temel olacak

- Teknoloji,
- İletişim,
- Problem Çözme,
- Takım Çalışması,
- Araştırma,
- Vatandaşlık,
- Öğrenme,
- Öz Yönetim ve
- Düşünme becerileri

gibi tüm alanlar için geçerli olan yeterliliklerdir.

1.6. Araştırmanın Önemi

Bilgi birikiminin artması, iletişim araçlarının yaşamın vazgeçilmez bir ögesi haline gelmesi, bilgi üreten ve bu bilgiyi teknolojiye çevirebilen toplumların güçlü, kalkınmış, refah toplumlar haline gelmesi gibi faktörler, günümüzde insan yetiştirmenin önemini tarihin hiçbir döneminde olmayacak kadar artırmış, önemli hale getirmiştir. Ülkemiz de bu gelişme ve değişimden kaçınılmaz bir şekilde etkilenmektedir. Gelişmekte olan ülkeler kategorisinde bulunan Türkiye’de eğitim sorunu hem nicel ve hem de nitel olarak güncelliğini korumaktadır. Her ne kadar ilköğretim çağında okullaşma oranı %98’lere ulaşsa da okulların fiziksel koşulları, öğretmenlerin niteliği, ders araç-gereçleri gibi pek çok sorun eğitim kademelerinin tümünde devam etmektedir. İlköğretim çağını bitiren çocukların sadece yarısından biraz fazlası ortaöğretim

kurumlarını gidebilmekte, ortaöğretim kurumlarını bitirenlerin ise sadece %8'i kadarı yüksek öğretim şansına sahip olmaktadır.

Bu bağlamda hem yüksek öğretim kapılarındaki yığılmayı önleme, hem insanlara yaşamlarını sürdürebilecek bir meslek ve sonucunda iş edindirme ve hem de teknolojik ve endüstriyel kalkınmaya kalifiyeli ara elemen yetiştiren Meslek Okullarının ülkemiz için ne kadar önemli olduğu tartışmasız bir gerçekliktir.

Bu çalışmada meslek eğitim alan öğrencilerin yukarıda belirtilen yeterliklere ilişkin eğitim-öğretim sürecinde hangi becerileri ne düzeyde kazandıkları ortaya konulacaktır. Böylelikle,

- Meslek okulları ne derecede amaçlarına ulaşmaktadırlar?
- Meslek okullarında öğrenim gören öğrenciler hangi becerileri kazanmakta ve bu beceriler iş ve yaşamlarında onlara ne kadar yeterli olabilir?
- Kazandıkları bu beceriler günümüz bilgi birikimini, yeterliğini ve güncelliğini içermekte midir?

sorularına cevap bulunacaktır. Araştırma bulgularının mesleki eğitim programlarının değerlendirilmesi ve güncellenmesinde, öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçlerindeki yeterliklerinin belirlenmesinde, ders çeşitlerinin ve konu içeriklerinin değerlendirilmesi ve güncellenmesinde ve ilköğretim sonrası öğrencilerin mesleki eğitime yönlendirilmesinde işe yaracağı düşünülmektedir. Bunlara ek olarak çalışma mesleki eğitim anlayışının yeniden yapılandırılması ve mesleki eğitimle ilgili kısır politik tartışmalara bilimsel ve ihtiyaca dönük bir boyut kazandıracağı açısından önemli görülmektedir.

Araştırma bulgularının, mesleki eğitim programları ve mesleki öğretim teknolojilerinin geliştirilmesi, öğretmen yetiştirme, okul-sanayi işbirliği gibi konularda da alana katkı sağlayabileceği ve yapılacak diğer araştırmalara bir alt yapı olabileceği düşünülmektedir.

1.7. Sayıtlar

Araştırma verilerinin sağlıklı bir biçimde çözümlenmesi ve yorumlanması için aşağıdaki sayıtlar kabul edilmiştir.

1-Öğrenciler için hazırlanan veri toplama araçlarına verilen cevaplar samimi ve gerçek görüşleri yansıtmaktadır.

2-Anketlerde veri toplamak için kullanılan ölçek, eşit aralık ölçek olarak kabul edilmiştir.

3-Araştırmaya katılan bütün öğrencilerin zekâ seviyeleri birbirine yakın olduğu varsayılmıştır.

1.8. Sınırlılıklar

1-Araştırma Afyonkarahisar Endüstri Meslek Liseleri, Kız Meslek Liseleri, Ticaret turizm meslek lisesi, Meslek eğitim merkezi öğrencileri ile sınırlıdır.

2-Araştırma 2006–2007 öğretim yılında mesleki ve teknik eğitim okullarına devam eden öğrencilerle sınırlıdır.

3-Araştırma temel becerilerin ölçülmesi ile sınırlıdır.

4-Mesleki teknik ve beceri araştırma kapsamı dışındadır.

5-Araştırma öğrenci görüşleri ile sınırlıdır.

6-Araştırma Afyonkarahisar’da iki Endüstri Meslek Liseleri, iki Kız Meslek Liseleri, bir Ticaret turizm meslek lisesi, bir Meslek eğitim merkezi ile sınırlıdır.

1.9. Tanımlar

İş: Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma:

Sosyal: Toplumla ilgili, toplumsal, içtimaî:

Meslek Seçimi: Geçimini sağlamak için yeteneklerine ve isteğine göre bir işi sürekli yapmak

Meslek: Bir kimsenin geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş

Birey: Kendine özgü nitelikleri yitirmeden bölünemeyen tek varlık, fert

Optimal: En elverişli durum,

İstihdam: Bir görevde, bir işte kullanma

Kültür: Tarihî, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin

Yeti: İnsanda bulunan, bir şeyi yapabilme gücü

Yetenek: Bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği, kabiliyet

Beceri: Kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneği, maharet

Temel: Bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler, başka bir ifade ile; En önemli, belli başlı, ana, esas, asıl, baz

Sanayi: Ham maddeler işlemek, enerji kaynaklarını yaratmak için kullanılan yöntemlerin ve araçların bütünü, endüstri

Teknik Eğitim: Mekanik alandaki uğraşlara, sanayi ile ilgili işlere veya uygulamalı bilim alanlarına ilişkin eğitim

Eleştirel: Bir insanı, bir eseri, bir konuyu, doğru ve yanlış yanlarını bulup göstermek amacıyla inceleme işi, tenkit

İletişim: Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim

Teknoloji: Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri kapsayan bilgi

Problem: Mesele, sorun

Bilinç: İnsanın kendisini ve çevresini tanıma yeteneği, şuur

Müteşebbis: Girişken, girişimci

Geleneksel: Geleneğe dayanan, gelenekle ilgili olan, ananevî

Memorandum: Muhtıra, nota

Çekirdek: Bir şeyin temelini oluşturan öz

Organizasyon: Düzenlemek işi, düzenleme, tertip.

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve çalışma grubu, veri kaynakları, verilerin toplanması ve işlenmesi, araştırmada kullanılan istatistik teknikleri ve uygulamaları açıklanacaktır.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma, model bakımından belgesel tarama ve betimsel nitelikte bir çalışmadır. Araştırmada tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu varolduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2005). Araştırmada meslek eğitim okullarında eğitim gören öğrencilerin temel beceri düzeyleri incelenmiştir. Meslek Eğitimi ve Temel beceri üzerine yazılmış ulusal ve uluslararası yazılı kaynaklar taranmıştır. Türkiye’de ve diğer ülkelerde yapılan araştırmalar incelenmiştir. Bu yönü ile araştırma belgesel tarama niteliğinde bir çalışmadır. Diğer taraftan temel beceri düzeylerinin belirlenmesi için, öğrenci görüşleri alınmıştır. Bu yönüyle de araştırma betimsel niteliktedir.

2.2. Evren ve Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Afyonkarahisar merkezinde bulunan 2006–2007 yılında öğretim gören; Endüstri meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Ticaret Turizm Meslek Lisesi ve Mesleki Eğitim Merkezi öğrencileri oluşturmuştur. Endüstri meslek Lisesinden 2333, Kız Meslek Lisesinden 880 öğrenci, Ticaret Turizm Meslek Lisesinden 309 öğrenci, mesleki eğitim merkezinden 803 öğrenci olmak üzere toplam 4325 öğrenci olduğu belirlenmiştir.

2.3. Kaynakların Taranması

Araştırmanın kuramsal temelini oluşturmak ve çalışma modelini saptamak amacı ile alanda yerli ve yabancı kaynaklar taranmış, öğretim görevlilerinin ve uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur.

3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası'nın alt yapısını oluşturan ilk çalışmalar, uygulamalar ve değerlendirmeler ve bunlarla ilgili yazılı kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca Milli Eğitim Şuralarında alınan kararlar, kalkınma planları, hükümet programları, konu ile ilgili bilimsel çalışmalar, dergiler ve dökümanlar incelenmiştir.

YÖK dökümantasyon merkezi, Gazi Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezi, Odalar, Dernekler ve Sendika yayınları ve İnternet ağından yararlanılmıştır.

2.4. Bilgi Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Öğretim görevlileri, Öğretmen, Uzman ve öğrenci görüşleri alınarak, yazılı kaynaklar taranarak temel becerilerin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Alınan veriler dikkate alınarak anket soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu anket Türkçe'ye uygunluk, anlam, içerik ve teknik açılardan uygunluğunu belirlemek üzere Ölçme ve Değerlendirme, Dil ve İçerik alanlarında uzman olan öğretim üyelerinin görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan alınan öneriler doğrultusunda ankette gerekli olan düzenlemeler yapılmış ve Afyonkarahisar mesleki eğitim merkezinde eğitim gören 25 öğrenci ile ön uygulama çalışması yapılmıştır. Ön uygulama çalışmasından sonra gerekli düzenlemeler yapılarak ankete son şekli verilmiştir.

Ankete son şekli verildikten sonra 04/05/2007 tarih ve 10831 sayı ile izin alınmış, 28-29-30-31/05/2007 tarihlerinde uygulanmıştır. Anketler okullarda ilgili müdür yardımcılarının katkılarıyla uygulanmıştır. Anket dönüş oranları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2.1 Anket Dönüş Oranları

Alt Gruplar	Uygulanan Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Geçerli Sayılan Anket Sayısı	Oran %
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	85	82	82	96
Kız Meslek Lisesi	250	220	200	80
Endüstri Meslek Lisesi	250	210	200	80
Mesleki Eğitim Merkezi	210	210	200	95
Toplam	795	722	682	86

2.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Anketler yoluyla elde edilen veriler kontrol edilerek sınıflandırılmış ve tablolaştırılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Tablolardan frekans (f), yüzde ($\%$), aritmetik ortalamalara ($\bar{X}$) yer verilmiştir.

Anket sorularının cevaplandırılmasında ve değerlendirilmesinde beşli ölçek kullanılmıştır. Bu beşli ölçek eşit aralık ölçeği olarak kabul edilmiş ve ölçeğin olumlu ucu 5, olumsuz ucu da 1 olarak alınmıştır ve ölçek 5 ile 1 arasında değerlendirilmiştir. Bu türdeki anket sorularına verilen cevap sayısının (N); aritmetik ortalaması ($\bar{X}$), frekans (f) ve yüzde ($\%$) dağılımları hesaplanmıştır. Anket yoluyla elde edilen veriler kontrol edilerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayarda SPSS programı kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Boş ve geçersiz tercihler bilgisayarda (99) ile kodlanarak yapılan analiz ve hesaplamalarda bilgisayarda dikkate alınmaması sağlanmıştır. Beşli değerlendirme ölçeğinin ağırlık sınırları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2.2. Beşli Değerlendirme Ölçeği Ağırlık Sınırları

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1,00 - 1,80
Katılmıyorum	2	1,81 - 2,60
Kararsızım	3	2,61 - 3,40
Katılıyorum	4	3,41 - 4,20
Kesinlikle Katılıyorum	5	4,21 - 5,00

3. BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu kısmında anket yolu ile öğrenci gruplarından toplanan bilgiler analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırma meslek eğitimi alan öğrencilerin temel beceri düzeylerinin ne oranda gerçekleştiğini incelemektir. Bu araştırma da mesleklerle ilgili beceriler alınmamıştır.

Araştırma da toplanan veriler önce öğrenci grupları hakkında bilgiler verilmiş. Daha sonra temel becerilerle alakalı bulgulara yer verilmiş. Son olarak da temel beceriler değerlendirilmesi yapılmıştır.

3.1. Araştırma Kapsamına Giren Öğrencilere İlişkin Genel Bilgiler

Tablo 3.1 Ticaret Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin Genel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Genel Bilgiler		Seçenekler				Toplam
		1	2	3	4	
Yaşı	f	15 Yaş	16 Yaş	17 Yaş	18 Yaş ve Yukarısı	
		54	22	4	2	82
	%	65,9	26,8	4,9	2,4	100
Cinsiyeti	f	Kız	Erkek			
		23	59			82
	%	28	72			100

Tablo 3.1’deki veriler; ankete katılan, Emir Murat Özdilek Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinden elde edilmiştir.

Tablo 3.1 de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunu (% 65,9) 15 (On beş) yaşındaki öğrenci grubu olduğu görülmektedir. Bu da üst sınıftaki öğrencilerin anket uygulaması yapıldığında beceri eğitimi için işletmelerde olduklarından katılamadıkları için gerçekleşmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunu % 72 ile erkek öğrenciler oluşturmaktadırlar.

Tablo 3.2. Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin Genel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Genel Bilgiler		Seçenekler				Toplam
		1	2	3	4	
Yaşı	f	15 Yaş	16 Yaş	17 Yaş	18 Yaş ve Yukarısı	200
	%	24	41,5	37	9,5	100
Cinsiyeti	f	Kız	Erkek			200
	%	3,5	96,5			100

Tablo 3.2’deki veriler; ankete katılan, ‘Afyonkarahisar Merkez Anadolu Teknik Lisesi, Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi’ ile ‘Afyonkarahisar Gazi Anadolu Teknik, Anadolu Meslek, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi’ öğrencilerinden elde edilmiştir.

Tablo 3.2 de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunu % 41,5 ile 16 yaş grubu oluşturmaktadır. Onu % 37 ile 17 yaş grubu izlemektedir. Buradan araştırmanın çoğunluğunu 16 ile 17 yaş grubunda uygulandığını söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 96,5 ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Buradan Endüstri meslek lisesinde eğitim gören öğrencilerin çoğunluğunu erkek öğrencilerin oluşturduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 3.3. Kız Meslek Lisesi Öğrencilerine İlişkin Genel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Genel Bilgiler		Seçenekler				Toplam
		1	2	3	4	
Yaşı	f	15 Yaş	16 Yaş	17 Yaş	18 Yaş ve Yukarısı	200
	%	30,5	22,5	33	14	100
Cinsiyeti	f	Kız	Erkek			200
	%	100	0			100

Tablo 3.3’deki veriler; ankete katılan, ‘Afyonkarahisar Ali Çetinkaya Anadolu Kız Meslek ve Kız Meslek Lisesi’ ile ‘Afyonkarahisar Zübeyde Hanım Anadolu Kız Meslek ve Kız Meslek Lisesi’ öğrencilerinden elde edilmiştir.

Tablo 3.3 de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu % 33 ile 17 yaş grubudur. Onu % 30,5 ile 15 yaş grubu izlemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 100'ü kız öğrencilerden oluşmaktadır. Bu da araştırma yapılan okullarda kız öğrenci olmadığını göstermektedir. Öğrencilerin tamamı kızdır.

Tablo 3.4. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerine İlişkin Genel Bilgilerin Frekans ve Yüzde Dağılımları.

Genel Bilgiler		Seçenekler				Toplam
		1	2	3	4	
Yaşı		15 Yaş	16 Yaş	17 Yaş	18 Yaş ve Yukarısı	
	f	19	61	60	60	200
	%	9,5	30,5	30	30	100
Cinsiyeti		Kız	Erkek			
	f	104	96			200
	%	48	52			100

Tablo 3.4'deki veriler; ankete katılan, Afyonkarahisar Mesleki Eğitimi Merkezi öğrencilerinden elde edilmiştir.

Tablo 3.4 de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunu % 30,5 ile 16 yaş grubu oluşturmaktadır. Onu % 30 ile 15 yaş grubu ve 18 Yaş ve Yukarısı grubu izlemektedir. Buradan yapılan araştırmanın 16, 17 ve 18 yaş ve yukarısı gruba eşit olarak uygulandığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 52 si erkek, % 48 ini kız öğrenciler oluşmaktadır. Burada da eşit bir dağılımın olduğu görülmektedir.

3.2. Meslek Eğitim Alan Öğrencilerin Temel Becerilerinin Ölçülmesi

Öğrencilerin ortaöğretim düzeyinde kazanmış olmaları gereken temel becerileri on üç ana başlık altında toplanarak incelenmiştir. Temel on üç beceri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

- 1- Problem Çözme Becerisi
- 2- Meslek Seçimi Becerileri
- 3- Eleştirel Düşünme Becerileri

- 4- Yaratıcı Düşünme Becerileri
- 5- Takım Çalışması Becerileri
- 6- Demokratik Vatandaşlık Becerileri
- 7- Araştırma Sorgulama Becerileri
- 8- Bilgi Teknolojileri Kullanma Becerileri
- 9- Türkçe' yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerileri
- 10- Öğrenmeyi Öğrenme Becerileri
- 11- Öz Yönetim Becerileri
- 12- İletişim Becerileri
- 13- Girişimcilik Becerileri

Öğrencilerin okullarda temel yeterlilikleri ne oranda kazandıkları altmış yedi soru ile test edilmiştir. Anketler meslek okullarından dört ayrı tür okula uygulanmıştır. ölçme aracında verilen altmış yedi maddeye ilişkin çalışma grubunun görüşleri beşli dereceleme ölçeği ile saptanmıştır.

Toplanan anketlere öğrencilerin verdikleri cevaplardan elde edilen verilerin analizi sonucunda aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur. Tablolarda elde edilen verilerin; frekans, yüzdelik ve ortalama değerleri verilmiştir.

Tablo 3.5. Problem Çözme Becerisine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1. Grup arkadaşlarımla grup tartışması yapabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	21	10,5	13	6,5	33	16,5	109	54,5	24	12	3,51	1,1
Kız Meslek Lisesi	7	3,5	30	15	23	11,5	108	54	32	16	3,64	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	13	15,9	6	7,3	37	45,1	24	29,3	3,83	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	16	8	41	20,5	32	16	90	45	21	10,5	3,30	1,1
2. Karşıma çıkan problemleri anlayabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	6	3	32	16	54	27	85	42,5	23	11,5	3,43	1
Kız Meslek Lisesi	6	3	19	9,5	54	27	98	49	23	11,5	3,57	0,9
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	1	1,2	13	15,9	51	62,2	16	19,5	3,98	0,7
Mesleki Eğitim Merkezi	8	4	31	15,5	47	23,5	97	48,5	17	8,5	3,42	1
3. Problemi çözebilmek için planlama yapabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	10	5	27	13,5	53	26,5	85	42,5	25	12,5	3,44	1
Kız Meslek Lisesi	10	5	43	21,5	58	29	71	35,5	18	9	3,22	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	8	9,8	23	28	32	39	16	19,5	3,61	1
Mesleki Eğitim Merkezi	20	10	48	24	46	23	67	33,5	19	9,5	3,09	1,2
4. Elde edilen verileri değerlendirebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	4	2	24	12	53	26,5	100	50	19	9,5	3,53	0,9
Kız Meslek Lisesi	9	4,5	29	14,5	56	28	80	40	26	13	3,43	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	5	6,1	15	18,3	42	51,2	17	20,7	3,79	1
Mesleki Eğitim Merkezi	9	4,5	49	24,5	44	22	77	38,5	21	10,5	3,26	1,1
5. Problemleri fark edebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	2	1	20	10	44	22	99	49,5	35	17,5	3,72	0,9
Kız Meslek Lisesi	7	3,5	19	9,5	43	21,5	95	47,5	36	18	3,67	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	5	6,1	9	11	43	52,4	24	29,3	4,02	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	14	7	23	11,5	44	22	96	48	23	11,5	3,46	1,1

Tablo 3.5 verilerine göre;

‘Grup arkadaşlarımla grup tartışması yapabiliyorum’ görüşüne % 54,5 ile en çok Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin katıldıkları görülmüştür. Kız meslek lisesi öğrencileri % 54, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencileri %45,1 oranında bu görüşe katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinden %10,5, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinden ise % 8’i kendilerini yetersiz bulmaktadırlar. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencileri ($\bar{X}$:3.30) ortalama ile % 45’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Karşıma çıkan problemleri anlayabiliyorum’ görüşüne %62,2 ile en çok Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin katılıyorum ifadesi kullandıkları görülmektedir. Bu da öğrencilerin yarısından fazlasının katıldıklarını göstermektedir. Burada Kız meslek lisesi öğrencileri % 49, Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri %42,5, Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencileri %48,5 oranında bu görüşe katılıyorum ifadesini kullandıkları görülmektedir.

‘Problemleri çözebilmek için planlama yapabiliyorum’ görüşüne Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri %42,5, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencileri %39 oranında katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 21,5’ i katılmadıklarını,% 29’uda kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin % 10’u kesinlikle katılmadıklarını,% 20’si katılmadıklarını,% 23’ü de kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

‘Elde edilen verileri değerlendirebiliyorum’ görüşüne Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri %50, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencileri %51,2, Kız meslek lisesi öğrencileri % 40 oranında katıldıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen verileri değerlendirebilme konusunda Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencileri ($\bar{X}$:3.26) ortalama ile % 38,5’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Problemleri fark edebiliyorum’ görüşüne Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %49,5’i, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin %52,4’ü, Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 47,5’i ve Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin %48’i katılmaktadır.

Tablo 3.6. Meslek Seçimi Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
6. Meslek seçiminin birey ve toplum hayatındaki önemini biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	13	6,5	20	10	22	11	61	30,5	84	42	3,92	1,2
Kız Meslek Lisesi	16	8	22	11	18	9	84	42	60	30	3,75	1,2
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	3	3,7	4	4,9	20	24,4	51	62,2	4,35	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	6	3	38	19	40	20	80	40	36	18	3,51	1,1
7. Doğru meslek seçiminde dikkat edilmesi gereken hususları biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	9	4,5	30	15	59	29,5	69	34,5	33	16,5	3,44	1,1
Kız Meslek Lisesi	11	5,5	37	18,5	45	22,5	74	37	33	16,5	3,41	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	7	8,5	16	19,5	32	39	26	31,7	3,91	1
Mesleki Eğitim Merkezi	9	4,5	43	21,5	49	24,5	67	33,5	32	16	3,35	1,1
8. Meslekler hakkında doğru ve ayrıntılı bilgi sahibi olmanın meslek seçimindeki önemini biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	11	5,5	20	10	48	24	77	38,5	44	22	3,62	1,1
Kız Meslek Lisesi	13	6,5	27	13,5	38	19	80	40	42	21	3,56	1,2
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	-	-	4	4,9	7	8,5	26	31,7	45	54,9	4,37	0,8
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	45	22,5	50	25	63	31,5	32	16	3,31	1,1
9. Meslekleri tanıma konusunda yararlanacağım kaynakları biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	14	7	36	18	54	27	73	36,5	23	11,5	3,28	1,1
Kız Meslek Lisesi	15	7,5	41	20,5	53	26,5	72	36	19	9,5	3,20	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	8	9,8	19	23,2	30	36,6	21	25,6	3,68	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	58	29	52	26	62	31	18	9	3,10	1,1
10. Kendimi tanıma konusundaki yardımcı etkinliklere katılıyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	25	12,5	56	28	46	23	53	26,5	20	10	2,94	1,2
Kız Meslek Lisesi	21	10,5	48	24	49	24,5	64	32	18	9	3,05	1,2
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	12	14,6	14	17,1	34	41,5	18	22	3,61	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	23	11,5	62	31	59	29,5	45	22,5	11	5,5	2,80	1,1
11. Meslekleri tanıma konusundaki yardımcı etkinliklere katılıyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	23	11,5	55	27,5	39	19,5	62	31	21	10,5	3,02	1,2
Kız Meslek Lisesi	16	8	49	24,5	33	16,5	84	42	18	9	3,20	1,1

Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	16	19,5	15	18,3	35	42,7	12	14,6	3,43	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	23	11,5	70	35	44	22	48	24	15	7,5	2,81	1,1

Tablo 3.6 verilerine göre;

‘Meslek seçiminin birey ve toplum hayatındaki önemini biliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencileri % 62,2’si oranında kesinlikle katıldıklarını, Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 42’si, Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin %40’ı katıldıklarını belirtmişlerdir. Meslek seçiminin birey ve toplum hayatındaki önemi konusunda Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri ($\bar{X}$:3.92) ortalama ile % 42’si ‘kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Doğru meslek seçiminde dikkat edilmesi gereken hususları biliyorum’ görüşüne Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %34,5’i, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin %39’u, Kız meslek lisesi öğrencilerinin %37’si katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin %21,5’i katılmadıklarını, %24,5’i kararsız olduklarını, %33,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Meslekler hakkında doğru ve ayrıntılı bilgi sahibi olmanın meslek seçimindeki önemini biliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin %54,9’u kesinlikle katıldıklarını, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %38,5’i Kız meslek lisesi öğrencilerinin %40’ı katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin %22,5’i katılmadıklarını, %25’i kararsız olduklarını, %31,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Meslekleri tanıma konusunda yararlanacağım kaynakları biliyorum’ görüşüne Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; %36,6’sı katıldıklarını, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %18’i katılmadıklarını, %27’si kararsız olduklarını, %36,5’i katıldıklarını, Kız meslek lisesi öğrencilerinin; %20,5’i katılmadıklarını, %26,5’i kararsız olduklarını, %36’sı katıldıklarını, Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; %29’u katılmadıklarını, %26’sı kararsız olduklarını, %31’i katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Kendimi tanıma konusundaki yardımcı etkinliklere katılıyorum’ görüşüne Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 41,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri

Meslek Lisesi öğrencilerinin %12,5'i, Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 10,5'i ve Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin % 11,5 i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Meslekleri tanıma konusundaki yardımcı etkinliklere katılıyorum’ görüşüne Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 42,7’si, katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencileri ($\bar{X}$:3.20) ortalama ile % 42’si ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %11,5’i, Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 8’i ve Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin %11,5’i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

Tablo 3.7. Eleştirel Düşünme Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
12. Sebep-sonuç ilişkilerini kurabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	14	7	24	12	51	25,5	83	41,5	28	14	3,44	1,1
Kız Meslek Lisesi	11	5,5	31	15,5	38	19	89	44,5	31	15,5	3,49	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	3	3,7	16	19,5	35	42,7	24	29,3	3,88	1
Mesleki Eğitim Merkezi	18	9	45	22,5	46	23	77	38,5	14	7	3,12	1,1
13. Ayrıntılarda benzerlik ve farklılıkları yakalayabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	7	3,5	31	15,5	62	31	78	39	22	11	3,39	1
Kız Meslek Lisesi	8	4	37	18,5	49	24,5	83	41,5	23	11,5	3,38	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	7	8,5	9	11	38	46,3	27	32,9	4,01	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	15	7,5	40	20	44	22	84	42	17	8,5	3,24	1,1
14. Verileri kullanarak sıralama yapabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	10	5	29	14,5	65	32,5	78	39	18	9	3,33	1
Kız Meslek Lisesi	13	6,5	27	13,5	65	32,5	80	40	15	7,5	3,29	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	5	6,1	10	12,2	50	61	13	15,9	3,77	1
Mesleki Eğitim Merkezi	15	7,5	44	22	63	31,5	69	34,5	9	4,5	3,07	1
15. Verilen bilgilerin geçerli olup olmadığının farkına varabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	27	13,5	60	30	76	38	25	12,5	3,38	1,1

Kız Meslek Lisesi	7	3,5	27	13,5	69	34,5	78	39	19	9,5	3,38	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	4	4,9	17	20,7	39	47,6	20	24,4	3,87	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	35	17,5	64	32	75	37,5	16	8	3,26	1
16. Verilen bilgilerin kendim için gerekli olup olmadığını ölçebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	9	4,5	16	8	46	23	89	44,5	40	20	3,68	1
Kız Meslek Lisesi	11	5,5	21	10,5	35	17,5	97	48,5	36	18	3,63	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	4	4,9	10	12,2	31	37,8	34	41,5	4,09	1
Mesleki Eğitim Merkezi	8	4	39	19,5	43	21,5	86	43	24	12	3,40	1,1

Tablo 3.7 verilerine göre;

‘Sebe-sonuç ilişkilerini kurabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 42,7’si, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin 41,5’i, Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 44,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; % 22,5’i katılmadıklarını, % 23’ü kararsız olduklarını, % 38,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin % 9’u kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Ayrıntılarda benzerlik ve farklılıkları yakalayabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 46,3’ü katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.38) ortalama ile % 41,5’i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.39) ortalama ile % 39’u, Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.24) ortalama ile % 42’si ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Verileri kullanarak sıralama yapabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 61’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.29) ortalama ile % 40’ı, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.33) ortalama ile % 39’u, ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; % 22’si katılmadıklarını, % 31,5’i kararsız olduklarını, % 34,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Verilen bilgilerin geçerli olup olmadığının farkına varabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 47,6’sı katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.38) ortalama ile % 38’i, Kız Meslek Lisesi

öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.38) ortalama ile % 39'u, Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.26) ortalama ile % 37,5'i 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir.

'Verilen bilgilerin kendim için gerekli olup olmadığını ölçebiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.09) ortalama ile % 41,5'i 'kesinlikle katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %44,5'i Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 48,5'i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.40) ortalama ile % 43'ü 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir.

Tablo 3.8. Yaratıcı Düşünme Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
17. Yaratıcıkla ilgili olumlu tutumları biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	19	9,5	27	13,5	70	35	67	33,5	17	8,5	3,18	1,1
Kız Meslek Lisesi	12	6	40	20	53	26,5	74	37	21	10,5	3,26	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	3	3,7	21	25,6	31	37,8	23	28	3,80	1
Mesleki Eğitim Merkezi	11	5,5	55	27,5	60	30	62	31	12	6	3,05	1
18. Yaratıcıkla ilgili olumsuz tutumları biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	18	9	38	19	64	32	65	32,5	15	7,5	3,10	1,1
Kız Meslek Lisesi	15	7,5	43	21,5	58	29	70	35	14	7	3,13	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	4	4,9	28	34,1	30	36,6	17	20,7	3,66	1
Mesleki Eğitim Merkezi	11	5,5	60	30	61	30,5	59	29,5	9	4,5	2,98	1
19. Karşılaştığım sorunlara benzersiz ve kendime özgü çözümler bulabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	10	5	29	14,5	46	23	79	39,5	36	18	3,51	1,1
Kız Meslek Lisesi	12	6	31	15,5	46	23	84	42	27	13,5	3,42	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	3	3,7	14	17,1	35	42,7	28	34,1	4,02	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	13	6,5	53	26,5	42	21	72	36	20	10	3,17	1,1
20. Bir fikre veya ürüne farklı açılardan bakabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	13	6,5	26	13	51	25,5	73	36,5	37	18,5	3,48	1,1
Kız Meslek Lisesi	9	4,5	33	16,5	44	22	71	35,5	43	21,5	3,53	1,1

Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	6	7,3	9	11	30	36,6	35	42,7	4,10	1
Mesleki Eğitim Merkezi	13	6,5	41	20,5	37	18,5	77	38,5	32	16	3,37	1,2
21. Bir konu hakkında ayrıntılı fikirler geliştirebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	8	4	22	11	59	29,5	77	38,5	34	17	3,54	1
Kız Meslek Lisesi	5	2,5	32	16	46	23	85	42,5	32	16	3,54	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	2	2,4	16	19,5	30	36,6	32	39	4,07	1
Mesleki Eğitim Merkezi	12	6	37	18,5	40	20	90	45	21	10,5	3,35	1,1

Tablo 3.8 verilerine göre;

‘Yaratıcıkla ilgili olumlu tutumları biliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin %37,8’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.18) ortalama ile %33,5’i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.26) ortalama ile %37’si, ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; %27,5’i katılmadıklarını, %30’u kararsız olduklarını, %31’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %9,5’i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Yaratıcıkla ilgili olumsuz tutumları biliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin %36,6’sı katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin; %19’u katılmadıklarını, %32’si kararsız olduklarını, %32,5’i katıldıklarını, Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin; %21,5’i katılmadıklarını, %29’u kararsız olduklarını, %35’i katıldıklarını, Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; %30’u katılmadıklarını, %30,5’i kararsız olduklarını, %29,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %9’u kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Karşılaştığım sorunlara benzersiz ve kendime özgü çözümler bulabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; %42,7’si, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %39,5’i Kız meslek lisesi öğrencilerinin; %42’si katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; %26,5’i katılmadıklarını, %21’i kararsız olduklarını, %36’sı katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Bir fikre veya ürüne farklı açılardan bakabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 42,7’si kesinlikle katıldıklarını, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %36,5’i, Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 35,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.37) ortalama ile % 38,5’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Bir konu hakkında ayrıntılı fikirler geliştirebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.07) ortalama ile %39’u ‘kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %38,5’i, Kız meslek lisesi öğrencilerinin % 42,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.35) ortalama ile %45’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

Tablo 3.9. Takım Çalışması Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
22. Sıradan bir grupla çalışma ile takımla çalışma arasındaki farklılıkları biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	18	9	25	12,5	31	15,5	79	39,5	47	23,5	3,56	1,2
Kız Meslek Lisesi	10	5	29	14,5	27	13,5	81	40,5	53	26,5	3,69	1,2
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	3	3,7	15	18,3	31	37,8	30	36,6	4,00	1
Mesleki Eğitim Merkezi	13	6,5	47	23,5	44	22	82	41	14	7	3,19	1,1
23. Takım çalışmalarındaki muhtemel rolleri biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	11	5,5	28	14	57	28,5	74	37	30	15	3,42	1,1
Kız Meslek Lisesi	11	5,5	34	17	38	19	88	44	29	14,5	3,45	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	5	6,1	20	24,4	32	39	22	26,8	3,79	1
Mesleki Eğitim Merkezi	13	6,5	52	26	39	19,5	80	40	16	8	3,17	1,1
24. Etkili takım üyesi özelliklerini sergileyebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	8	4	29	14,5	68	34	76	38	19	9,5	3,35	1
Kız Meslek Lisesi	14	7	40	20	58	29	75	37,5	13	6,5	3,17	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	4	4,9	26	31,7	31	37,8	18	22	3,70	1
Mesleki Eğitim Merkezi	20	10	65	32,5	51	25,5	53	26,5	11	5,5	2,85	1,1

25. Takım çalışmalarındaki çatışma nedenlerini biliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	13	6,5	28	14	56	28	68	34	35	17,5	3,42	1,1
Kız Meslek Lisesi	16	8	43	21,5	48	24	68	34	25	12,5	3,22	1,2
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	5	6,1	8	9,8	15	18,3	29	35,4	25	30,5	3,74	1,2
Mesleki Eğitim Merkezi	15	7,5	60	30	42	21	70	35	13	6,5	3,03	1,1
26. Takım çalışmasında gerektiğinde geri bildirim verebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	8	4	34	17	58	29	75	37,5	25	12,5	3,38	1
Kız Meslek Lisesi	13	6,5	40	20	59	29,5	70	35	18	9	3,2	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	7	8,5	25	30,5	25	30,5	24	29,3	3,78	1
Mesleki Eğitim Merkezi	15	7,5	62	31	53	26,5	64	32	6	3	2,92	1

Tablo 3.9 verilerine göre;

‘Sıradan bir grupla çalışma ile takımla çalışma arasındaki farklılıkları biliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 37,8’i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %39,5’i, Kız meslek lisesi öğrencilerinin; %40,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.19) ortalama ile %41’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin %9’u kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Takım çalışmalarındaki muhtemel rolleri biliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 39’u, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %37’si, Kız meslek lisesi öğrencilerinin; % 44’ü katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.17) ortalama ile % 40’ı ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Etkili takım üyesi özelliklerini sergileyebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 37,8’i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %38’i, katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız meslek lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.17) ortalama ile % 37,5’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; % 32,5’i katılmadıklarını, % 25,5’i kararsız olduklarını, % 26,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin % 10’u kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Takım çalışmalarındaki çatışma nedenlerini biliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 35,4’ü, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %34’ü, katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız meslek lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.22) ortalama ile % 34’ü ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; % 30’u katılmadıklarını, % 21’i kararsız olduklarını, % 35’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine Kız meslek lisesi öğrencilerinin; % 8’i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Takım çalışmasında gerektiğinde geri bildirim verebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 30,5’i kararsız olduklarını, % 30,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.38) ortalama ile % 37,5’i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.20) ortalama ile % 35’i, ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; % 31’i katılmadıklarını, % 26,5’i kararsız olduklarını, % 32’si katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.10. Demokratik Vatandaşlık Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
27. Bireysel farklılıklara (din, dil, ırk vb.) saygı gösteriyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	24	12	12	6	19	9,5	49	24,5	96	48	3,90	1,4
Kız Meslek Lisesi	11	5,5	10	5	14	7	55	27,5	110	55	4,22	1,3
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	5	6,1	-	-	4	4,9	11	13,4	62	75,6	4,52	1
Mesleki Eğitim Merkezi	13	6,5	16	8	17	8,5	85	42,5	69	34,5	3,90	1,2
28. Demokratik haklarımı biliyorum												
Endüstri Meslek Lisesi	6	3	15	7,5	42	21	88	44	49	24,5	3,80	1
Kız Meslek Lisesi	5	2,5	10	5	30	15	88	44	67	33,5	4,01	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	4	4,9	5	6,1	30	36,6	40	48,8	4,22	1
Mesleki Eğitim Merkezi	7	3,5	24	12	45	22,5	90	45	34	17	3,60	1
29. Demokratik haklarımı gerektiğinde kullanabiliyorum												
Endüstri Meslek Lisesi	10	5	22	11	56	28	70	35	41	20,5	3,53	1,2

Kız Meslek Lisesi	11	5,5	19	9,5	28	14	91	45,5	50	25	3,73	1,2
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	4	4,9	18	22	27	32,9	31	37,8	3,99	1
Mesleki Eğitim Merkezi	8	4	41	20,5	48	24	70	35	33	16,5	3,40	1,1
30. Kendime, başkalarına ve doğaya saygı gösterebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	15	7,5	23	11,5	82	41	68	34	3,90	1,1
Kız Meslek Lisesi	7	3,5	15	7,5	16	8	66	33	96	48	4,15	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	4	4,9	7	8,5	18	22	51	62,2	4,37	1
Mesleki Eğitim Merkezi	6	3	28	14	28	14	82	41	56	28	3,77	1,1
31. Özgürlük, adalet ve eşitlik gibi evrensel değerlerin farkındayım												
Endüstri Meslek Lisesi	10	5	13	6,5	31	15,5	75	37,5	71	35,5	3,92	1,1
Kız Meslek Lisesi	13	6,5	10	5	23	11,5	64	32	90	45	4,04	1,2
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	2	2,4	3	3,7	20	24,4	54	65,9	4,46	1
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	25	12,5	37	18,5	83	41,5	45	22,5	3,64	1,1
32. Özgürlük, adalet ve eşitlik gibi evrensel değerlerin uygulanması gereğine inanıyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	11	5,5	15	7,5	29	14,5	67	33,5	78	39	3,93	1,2
Kız Meslek Lisesi	8	4	15	7,5	18	9	64	32	95	47,5	4,12	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	4	4,9	6	7,3	18	22	51	62,2	4,34	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	6	3	22	11	37	18,5	84	42	51	25,5	3,76	1

Tablo 3.10 verilerine göre;

‘Bireysel farklılıklara (din, dil, ırk vb.) saygı gösteriyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 75,6’sı, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 55’i kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.90) ortalama ile % 48’i ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; % 42,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Demokratik haklarımı biliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 48,8’i kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 45’i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %44’ü, Kız meslek lisesi öğrencilerinin; % 44’ü katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Demokratik haklarımı gerektiğinde kullanabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.99) ortalama ile % 37,8’i ‘Kesinlikle katılıyorum’

görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %35'i, Kız Meslek lisesi öğrencilerinin; % 45,5'i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin; % 20,5'i katılmadıklarını, % 24'ü kararsız olduklarını, % 35'i katıldıklarını belirtmişlerdir.

'Kendime, başkalarına ve doğaya saygı gösterebiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 62,2'si kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:4.15) ortalama ile % 48'i 'Kesinlikle katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 41'i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %41'i de katıldıklarını belirtmişlerdir.

'Özgürlük, adalet ve eşitlik gibi evrensel değerlerin farkındayım' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 65,9'u kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:4.04) ortalama ile % 45'i 'Kesinlikle katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 41,5'i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %37,5'i de katıldıklarını belirtmişlerdir.

'Özgürlük, adalet ve eşitlik gibi evrensel değerlerin uygulanması gereğine inanıyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 62,2'si kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.93) ortalama ile % 39'u, Kız Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:4.12) ortalama ile % 47,5'i 'Kesinlikle katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 42'si de katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.11 Araştırma Sorgulama Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
33. Uygun araştırma ortamı oluşturabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	18	9	36	18	73	36,5	60	30	13	6,5	3,07	1
Kız Meslek Lisesi	10	5	32	16	63	31,5	71	35,5	24	12	3,34	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	6	7,3	8	9,8	23	28	31	37,8	14	17,1	3,48	1,1

Mesleki Eğitim Merkezi	13	6,5	52	26	84	42	45	22,5	6	3	2,90	0,9
34. Araştırmada ne tip ve ne kadar delil toplanması gerektiğine karar verebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	18	9	43	21,5	57	28,5	59	29,5	23	11,5	3,13	1,1
Kız Meslek Lisesi	9	4,5	35	17,5	67	33,5	65	32,5	24	12	3,30	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	8	9,8	22	26,8	32	39	19	23,2	3,73	1
Mesleki Eğitim Merkezi	23	11,5	58	29	68	34	43	21,5	8	4	2,78	1
35. Araştırmada ne tür araç gerecin kullanılması gerekli olduğuna karar verebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	15	7,5	39	19,5	59	29,5	70	35	17	8,5	3,18	1,1
Kız Meslek Lisesi	8	4	31	15,5	60	30	80	40	21	10,5	3,38	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	6	7,3	15	18,3	38	46,3	21	25,6	3,85	1
Mesleki Eğitim Merkezi	23	11,5	44	22	63	31,5	64	32	6	3	2,93	1,1
36. Doğru ve hassas ölçümler yapabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	8	4	27	13,5	81	40,5	69	34,5	15	7,5	3,28	0,9
Kız Meslek Lisesi	9	4,5	37	18,5	73	36,5	70	35	11	5,5	3,19	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	3	3,7	21	25,6	42	51,2	14	17,1	3,77	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	16	8	56	28	61	30,5	59	29,5	8	4	2,93	1
37. Sonuçları sunma yollarını belirleyebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	30	15	63	31,5	82	41	13	6,5	3,27	1
Kız Meslek Lisesi	6	3	34	17	58	29	88	44	14	7	3,35	0,9
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	4	4,9	19	23,2	37	45,1	20	24,4	3,84	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	12	6	58	29	60	30	64	32	6	3	2,97	1
38. Sonuçları uygun bir dille ifade edebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	13	6,5	29	14,5	63	31,5	76	38	19	9,5	3,30	1
Kız Meslek Lisesi	4	2	27	13,5	42	21	94	47	33	16,5	3,63	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	4	4,9	17	20,7	36	43,9	23	28	3,90	1
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	53	26,5	49	24,5	79	39,5	9	4,5	3,12	1
39. Sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	30	15	56	28	72	36	30	15	3,39	1,1
Kız Meslek Lisesi	8	4	34	17	49	24,5	69	34,5	40	20	3,50	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	5	6,1	3	3,7	19	23,2	31	37,8	24	29,3	3,80	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	21	10,5	48	24	50	25	66	33	15	7,5	3,03	1,1

Tablo 3.11 verilerine göre;

‘Uygun araştırma ortamı oluşturabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 37,8’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin;

%42’si, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %36,5’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Kız meslek lisesi öğrencilerinin; % 16’sı katılmadıklarını, % 31,5’i kararsız olduklarını, % 35,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 9’u kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Araştırmada ne tip ve ne kadar delil toplanması gerektiğine karar verebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 39’u katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 34’ü, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; %33,5’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 21’i katılmadıklarını, % 28,5’i kararsız olduklarını, % 29,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 9’u, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 11,5’i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Araştırmada ne tür araç gerecin kullanılması gerekli olduğuna karar verebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 46,3’ü katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.18) ortalama ile % 35’i, Kız Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.38) ortalama ile % 40’ı ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 22’si katılmadıklarını, % 31,5’i kararsız olduklarını,

% 32’si katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 11,5’i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Doğru ve hassas ölçümler yapabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 51,2’si katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi

öğrencilerinin; % 30,5'i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; %36,5'i, Endüstri Meslek lisesi öğrencilerinin; % 40,5'i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Yine Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 8'i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

'Sonuçları sunma yollarını belirleyebiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 45,1'i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.27) ortalama ile % 41'i, Kız Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.35) ortalama ile % 44'ü 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 29'u katılmadıklarını, % 30'u kararsız olduklarını, % 32'si de katıldıklarını belirtmişlerdir.

'Sonuçları uygun bir dille ifade edebiliyorum' görüşüne, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 47'si, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 43,9'u katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.30) ortalama ile % 38'i, 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 26,5'i katılmadıklarını, % 24,5'i kararsız olduklarını, % 39,5'i de katıldıklarını belirtmişlerdir.

'Sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verebiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 37,8'i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin;

%34,5'i, katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.39) ortalama ile % 36'sı, 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; %24'ü katılmadıklarını, %25'i kararsız olduklarını, %33'ü de katıldıklarını belirtmişlerdir. Yine Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; %10,5'i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

Tablo 3.12. Bilgi Teknolojileri Kullanma Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
40. Bilgi teknolojilerini kullanırken planlama yapabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	16	8	33	16,5	54	27	70	35	27	13,5	3,30	1,1
Kız Meslek Lisesi	9	4,5	30	15	50	25	79	39,5	32	16	3,48	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	3	3,7	14	17,1	31	37,8	31	37,8	4,02	1
Mesleki Eğitim Merkezi	17	8,5	50	25	56	28	64	32	13	6,5	3,03	1,1
41. Bilgi teknolojilerinin kullanılması için gerekli becerilere sahibim.												
Endüstri Meslek Lisesi	9	4,5	24	12	70	35	67	33,5	30	15	3,43	1
Kız Meslek Lisesi	4	2	33	16,5	43	21,5	81	40,5	39	19,5	3,59	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	5	6,1	14	17,1	28	34,1	31	37,8	3,94	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	14	7	47	23,5	57	28,5	73	36,5	9	4,5	3,08	1
42. Bilgi teknolojilerindeki kaynakları kullanarak bilgiye ulaşabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	10	5	20	10	55	27,5	63	31,5	52	26	3,64	1,1
Kız Meslek Lisesi	6	3	18	9	37	18,5	95	47,5	44	22	3,77	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	6	7,3	13	15,9	31	37,8	30	36,6	3,99	1
Mesleki Eğitim Merkezi	16	8	41	20,5	52	26	72	36	19	9,5	3,19	1,1
43. Bilgiyi araştırırken, teknolojik ürünleri amacına uygun olarak kullanabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	28	14	41	20,5	87	43,5	32	16	3,50	1,1
Kız Meslek Lisesi	4	2	30	15	47	23,5	74	37	45	22,5	3,63	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	2	2,4	11	13,4	33	40,2	33	40,2	4,10	1
Mesleki Eğitim Merkezi	15	7,5	53	26,5	62	31	58	29	12	6	3,00	1
44. Bilgi teknolojileri kullanarak elde ettiğim bilgileri değerlendirebiliyor ve sonuca varabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	13	6,5	22	11	49	24,5	81	40,5	35	17,5	3,52	1,1
Kız Meslek Lisesi	4	2	27	13,5	46	23	91	45,5	32	16	3,6	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	3	3,7	13	15,9	30	36,6	34	41,5	4,10	1
Mesleki Eğitim Merkezi	15	7,5	52	26	49	24,5	71	35,5	13	6,5	3,08	1,1

Tablo 3.12 verilerine göre;

‘Bilgi teknolojilerini kullanırken planlama yapabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 37,8’i katıldıklarını, % 37,8’i de kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 39,5’i, katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri; ($\bar{X}$:3.30) ortalama ile % 35’i, ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 25’i katılmadıklarını, % 28’i kararsız olduklarını, % 32’si de katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 8’i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Bilgi teknolojilerinin kullanılması için gerekli becerilere sahibim’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.94) ortalama ile % 37,8’i, ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 35’i kararsız olduklarını, % 33,5’i de katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 40,5’i, katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 23,5’i katılmadıklarını, % 28,5’i kararsız olduklarını, % 36,5’i de katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Bilgi teknolojilerindeki kaynakları kullanarak bilgiye ulaşabiliyorum’ görüşüne, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 47,5’i, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 37,8’i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 31,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.19) ortalama ile % 36’sı ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Yine Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 8’i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Bilgiyi araştırırken, teknolojik ürünleri amacına uygun olarak kullanabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.10) ortalama ile % 40,2’si, ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 43,5’i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 37’si katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 31’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

‘Bilgi teknolojileri kullanarak elde ettiğim bilgileri değerlendirebiliyor ve sonuca varabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.10) ortalama ile % 41,5’i, ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 45,5’i Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 40,5’i, katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 26’sı katılmadıklarını, % 24,5’i kararsız olduklarını, % 35,5’i de katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.13. Türkçe’ yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
45. Kurallara uygun konuşabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	14	7	30	15	47	23,5	77	38,5	32	16	3,42	1,1
Kız Meslek Lisesi	8	4	28	14	40	20	85	42,5	39	19,5	3,60	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	4	4,9	13	15,9	29	35,4	34	41,5	4,09	1
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	43	21,5	45	22,5	78	39	24	12	3,32	1,1
46. Kurallara uygun yazabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	10	5	26	13	48	24	81	40,5	35	17,5	3,53	1,1
Kız Meslek Lisesi	7	3,5	29	14,5	29	14,5	88	44	47	23,5	3,70	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	-	-	6	7,3	7	8,5	29	35,4	40	48,8	4,26	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	12	6	54	27	49	24,6	64	32	21	10,5	3,14	1,1
47. Kurallara uygun okuyabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	7	3,5	25	12,5	41	20,5	82	41	45	22,5	3,67	1,1
Kız Meslek Lisesi	6	3	31	15,5	30	15	80	40	53	26,5	3,72	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	2	2,4	10	12,2	25	30,5	44	53,7	4,33	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	51	25,5	42	21	73	36,5	24	12	3,25	1,1
48. Dil bilgisi kurallarını kullanabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	10	5	43	21,5	64	32	55	27,5	28	14	3,24	1,1
Kız Meslek Lisesi	10	5	40	20	60	30	61	30,5	29	14,5	3,30	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	4	4,9	8	9,8	48	58,5	21	25,6	4,02	0,8
Mesleki Eğitim Merkezi	15	7,5	69	34,5	62	31	41	20,5	13	6,5	2,84	1

49. Okuduğum metni tam olarak anlayabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	6	3	28	14	62	31	78	39	26	13	3,45	1
Kız Meslek Lisesi	6	3	26	13	50	25	86	43	32	16	3,56	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	3	3,7	18	22	33	40,2	26	31,7	3,95	1
Mesleki Eğitim Merkezi	8	4	51	25,5	72	36	56	28	13	6,5	3,08	1

Tablo 3.13 verilerine göre;

‘Kurallara uygun konuşabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.09) ortalama ile %41,5’i, ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; %39’u Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %32’si, katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.32) ortalama ile %39’u, ‘ katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Kurallara uygun yazabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 48,8’i kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; %47’si, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %35’i, katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.14) ortalama ile % 32’si, ‘ katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Kurallara uygun okuyabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin %53,7’si kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; %53’ü, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; %45’i, katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.25) ortalama ile %36,5’i, ‘ katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Dil bilgisi kurallarını kullanabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 58,8’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; %30’u kararsız olduklarını, % 30,5’i de katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 32’si, kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 34,5’i katılmadıklarını, % 31’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

‘Okuduğum metni tam olarak anlayabiliyorum’ görüşüne, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 43’ü Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 40,2’si, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 39’u katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 36’sı kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.14. Öğrenmeyi Öğrenme Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
50. Kendimi geliştirmeye sürekli açıgım.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	27	13,5	33	16,5	77	38,5	51	25,5	3,64	1,2
Kız Meslek Lisesi	9	4,5	24	12	29	14,5	68	34	70	35	3,83	1,2
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	6	7,3	-	-	7	8,5	24	29,3	45	54,9	4,24	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	8	4	45	22,5	39	19,5	76	38	32	16	3,40	1,1
51. Kendi öğrenme özelliklerimi ve hedeflerimi belirleyebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	7	3,5	17	8,5	45	22,5	98	49	33	16,5	3,67	1
Kız Meslek Lisesi	6	3	25	12,5	44	22	74	37	51	25,5	3,70	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	6	7,3	6	7,3	36	43,9	30	36,6	4,00	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	7	3,5	48	24	45	22,5	75	37,5	25	12,5	3,32	1,1
52. Öğrenmede zamanı verimli kullanabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	8	4	37	18,5	72	36	58	29	25	12,5	3,28	1
Kız Meslek Lisesi	8	4	41	20,5	60	30	67	33,5	24	12	3,29	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	-	-	7	8,5	15	18,3	40	48,8	20	24,4	3,89	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	11	5,5	56	28	64	32	58	29	11	5,5	3,01	1
53. Çalışma ortamını uygun biçimde düzenleyebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	9	4,5	29	14,5	66	33	68	34	28	14	3,39	1
Kız Meslek Lisesi	10	5	29	14,5	51	25,5	77	38,5	33	16,5	3,47	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	7	8,5	17	20,7	29	35,4	27	32,9	3,88	1
Mesleki Eğitim Merkezi	12	6	50	25	58	29	65	32,5	15	7,5	3,11	1,1
54. Etkili okuma ve not alma davranışlarını sergileyebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	33	16,5	51	25,5	73	36,5	31	15,5	3,39	1,1
Kız Meslek Lisesi	9	4,5	30	15	54	27	68	34	39	19,5	3,49	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	3	3,7	16	19,5	33	40,2	28	34,1	4,00	1

Mesleki Eğitim Merkezi	14	7	63	31,5	67	33,5	40	20	16	8	2,91	1,1
------------------------	----	---	----	------	----	------	----	----	----	---	------	-----

Tablo 3.14 verilerine göre;

‘Kendimi geliştirmeye sürekli açığım’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 54,9’u kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.83) ortalama ile % 35’i, ‘ Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 38,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.40) ortalama ile % 38’i, ‘ katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Kendi öğrenme özelliklerimi ve hedeflerimi belirleyebiliyorum’ görüşüne, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 49’u, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin % 37’si, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 43,9’u katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.32) ortalama ile % 37,5’i, ‘ katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Öğrenmede zamanı verimli kullanabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 48,8’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.29) ortalama ile % 33,5’i, ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin % 36’sı, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 32’si kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

‘Çalışma ortamını uygun biçimde düzenleyebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; %35,4’ü, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 38,8’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.39) ortalama ile % 34’ü, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.11) ortalama ile % 32,5’i, ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Etkili okuma ve not alma davranışlarını sergileyebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 40,2’si, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 34’ü katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.39) ortalama

ile % 36,5'i, 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 32'si kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.15. Öz Yönetim Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
55. Çalışma sırasında strese girdiğimi fark edebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	20	10	17	8,5	28	14	76	38	59	29,5	3,69	1,3
Kız Meslek Lisesi	7	3,5	13	6,5	20	10	85	42,5	75	37,5	4,04	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	4	4,9	-	-	4	4,9	32	39	42	51,2	4,32	1
Mesleki Eğitim Merkezi	13	6,5	34	17	24	12	91	45,5	38	19	3,54	1,2
56. Strese girdiğim durumlarda etkili başa çıkma yöntemlerinden yararlanabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	21	10,5	44	22	66	33	48	24	21	10,5	3,02	1,1
Kız Meslek Lisesi	12	6	61	30,5	59	29,5	50	25	18	9	3,00	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	9	11	13	15,9	15	18,3	28	34,1	17	20,7	3,38	1,3
Mesleki Eğitim Merkezi	16	8	59	29,5	68	34	45	22,5	12	6	2,89	1
57. Gerekli durumlarda stresle başa çıkmada yardımcı olacak kaynaklardan yardım alabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	27	13,5	37	18,5	69	34,5	47	23,5	20	10	2,98	1,2
Kız Meslek Lisesi	16	8	57	28,5	59	29,5	48	24	20	10	3,00	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	7	8,5	12	14,6	22	26,8	19	23,2	22	26,8	3,45	1,3
Mesleki Eğitim Merkezi	17	8,5	65	32,5	55	27,5	49	24,5	14	7	2,89	1,1

Tablo 3.15 verilerine göre;

'Çalışma sırasında strese girdiğimi fark edebiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 51,2'si kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 45,5'i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 42,5'i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 38'i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 10'u, kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Strese girdiğim durumlarda etkili başa çıkma yöntemlerinden yararlanabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:3.38) ortalama ile % 34,1’i, ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin;

% 34’ü, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 33’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 30,5’i katılmadıklarını, % 29,5’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 10,5’i, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 8’i, kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Gerekli durumlarda stresle başa çıkmada yardımcı olacak kaynaklardan yardım alabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 26,8’i kararsız olduklarını, % 23,2’si katıldıklarını, % 29,5’i kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 29,5’i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 34,5’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 32,5’si katılmadıklarını, % 27,5’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 13,5’i, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 8,5’i, kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

Tablo 3.16. İletişim Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
58. Beden dilini etkili bir biçimde kullanabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	19	9,5	29	14,5	64	32	62	31	26	13	3,24	1,1
Kız Meslek Lisesi	3	1,5	26	13	57	28,5	80	40	34	17	3,58	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	9	11	1	1,2	6	7,3	30	36,6	36	43,9	4,01	1,3
Mesleki Eğitim Merkezi	6	3	43	21,5	57	28,5	79	39,5	15	7,5	3,27	1
59. Etkili konuşma becerisini sergileyebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	8	4	33	16,5	60	30	83	41,5	16	8	3,33	1
Kız Meslek Lisesi	3	1,5	43	21,5	43	21,5	82	41	29	14,5	3,46	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	4	4,9	8	9,8	33	40,2	35	42,7	4,16	1
Mesleki Eğitim	5	2,5	61	30,5	54	27	67	33,5	13	6,5	3,11	1

Merkezi												
60. Etkili yazma becerisini sergileyebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	30	15	65	32,5	70	35	23	11,5	3,31	1,1
Kız Meslek Lisesi	5	2,5	44	22	42	21	81	40,5	28	14	3,42	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	4	4,9	8	9,8	34	41,5	34	41,5	4,15	1
Mesleki Eğitim Merkezi	12	6	68	34	64	32	48	24	8	4	2,86	1
61. Etkin dinleme becerisini gerçekleştirebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	29	14,5	50	25	78	39	31	15,5	3,44	1,1
Kız Meslek Lisesi	6	3	40	20	30	15	80	40	44	22	3,58	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	3	3,7	2	2,4	12	14,6	27	32,9	38	46,3	4,16	1
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	57	28,5	53	26,5	59	29,5	21	10,5	3,12	1,1
62. Gerektiğinde kendimi başkasının yerine koyabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	11	5,5	16	8	48	24	69	34,5	56	28	3,72	1,1
Kız Meslek Lisesi	6	3	24	12	32	16	74	37	64	32	3,83	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	2	2,4	8	9,8	27	32,9	44	53,7	4,35	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	15	7,5	37	18,5	53	26,5	68	34	27	13,5	3,28	1,1
63. Kendimi düzgün bir biçimde ifade edebiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	14	7	26	13	39	19,5	91	45,5	30	15	3,49	1,1
Kız Meslek Lisesi	6	3	27	13,5	46	23	83	41,5	38	19	3,60	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	1	1,2	2	2,4	16	19,5	28	34,1	35	42,7	4,15	0,9
Mesleki Eğitim Merkezi	14	7	45	22,5	45	22,5	80	40	16	8	3,20	1,1

Tablo 3.16 verilerine göre;

‘Beden dilini etkili bir biçimde kullanabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin ($\bar{X}$:4.01) ortalama ile % 43,9’u, ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 29,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.27) ortalama ile % 39,5’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 32’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 9,5’i, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 11’i kesinlikle katılmadıklarını belirterek bu alandaki yetersizliklerine dikkat çekmişlerdir.

‘Etkili konuşma becerisini sergileyebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.16) ortalama ile % 42,7’si, ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 41’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.33) ortalama ile % 41,5’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 30,5’i katılmadıklarını, % 27’si kararsız olduklarını, % 33,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Etkili yazma becerisini sergileyebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 41,5’i katıldıklarını, % 41,5’i ‘Kesinlikle katıldıklarını’ belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 40,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.31) ortalama ile % 35’i ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 34’ü katılmadıklarını, % 32’si kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

‘Etkin dinleme becerisini gerçekleştirebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.16) ortalama ile % 46,3’ü, ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 40’ı, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 39’u katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 28,5’i katılmadıklarını, % 26,5’i kararsız olduklarını, % 29,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir.

‘Gerektiğinde kendimi başkasının yerine koyabiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 53,7’si kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 37’si, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 34,5’i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.28) ortalama ile % 34’ü, ‘katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir.

‘Kendimi düzgün bir biçimde ifade edebiliyorum’ görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.15) ortalama ile % 42,7’si, ‘Kesinlikle katılıyorum’ görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 45,5’i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 41,5’i, katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim

Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.20) ortalama ile % 40'ı, 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir.

Tablo 3.17. Girişimcilik Becerilerine İlişkin İfadelere Öğrencilerin Katılma Derecesi Dağılımı.

Katılma Derecesi Gruplar İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
64. Herhangi bir alanda ihtiyaç duyulabilecek bir ürünün gerekliliğini kavrayabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	13	6,5	17	8,5	57	28,5	89	44,5	24	12	3,48	1
Kız Meslek Lisesi	7	3,5	11	5,5	41	20,5	103	51,5	38	19	3,77	0,9
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	5	6,1	2	2,4	14	17,1	27	32,9	34	41,5	4,01	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	9	4,5	24	12	49	24,5	99	49,5	19	9,5	3,48	1
65. Plan yapabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	12	6	25	12,5	55	27,5	83	41,5	25	12,5	3,42	1,1
Kız Meslek Lisesi	8	4	28	14	54	27	79	39,5	31	15,5	3,49	1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	2	2,4	3	3,7	11	13,4	32	39	34	41,5	4,13	1
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	33	16,5	49	24,5	89	44,5	19	9,5	3,37	1
66. Yaptığım planları uygulayabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	13	6,5	31	15,5	60	30	76	38	20	10	3,30	1,1
Kız Meslek Lisesi	15	7,5	33	16,5	57	28,5	77	38,5	18	9	3,25	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	6	7,3	2	2,4	15	18,3	30	36,6	29	35,4	3,90	1,1
Mesleki Eğitim Merkezi	12	6	38	19	53	26,5	81	40,5	16	8	3,26	1
67. Kendi meslek alanımda; yeni gelişmelerle ilgili çalışmalarda risk alabiliyorum.												
Endüstri Meslek Lisesi	11	5,5	26	13	59	29,5	72	36	32	16	3,44	1,1
Kız Meslek Lisesi	11	5,5	27	13,5	42	21	83	41,5	37	18,5	3,54	1,1
Ticaret Turizm Meslek Lisesi	7	8,5	2	2,4	20	24,4	23	28	30	36,6	3,82	1,2
Mesleki Eğitim Merkezi	10	5	32	16	48	24	78	39	32	16	3,45	1,1

Tablo 3.17 verilerine göre;

'Herhangi bir alanda ihtiyaç duyulabilecek bir ürünün gerekliliğini kavrayabiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.15) ortalama ile %

42,7'si, 'Kesinlikle katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 51,5'i, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 49,5'i, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 44,5'i katıldıklarını belirtmişlerdir.

'Plan yapabiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:4.13) ortalama ile % 41,5'i, 'Kesinlikle katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 41,5'i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin;

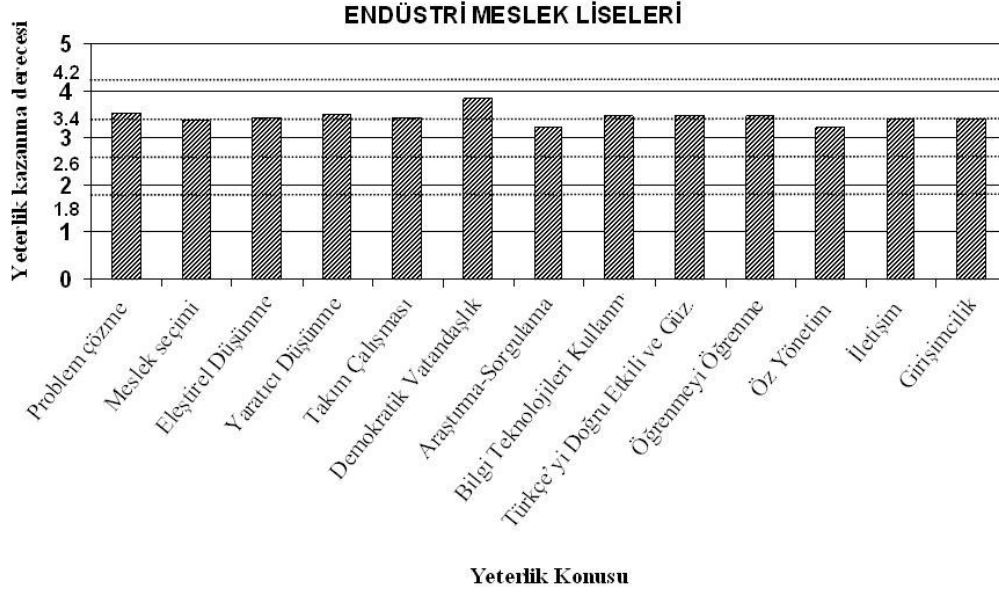
% 39,5'i katıldıklarını belirtmişlerdir. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.37) ortalama ile % 44,5'i, 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir.

'Yaptığım planları uygulayabiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 36,6'sı katıldıklarını belirtmişlerdir. Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.30) ortalama ile % 38'i, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.26) ortalama ile % 40,5'i, Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.25) ortalama ile % 38,5'i 'katılıyorum' görüşüne destek vermektedir.

'Kendi meslek alanımda; yeni gelişmelerle ilgili çalışmalarda risk alabiliyorum' görüşüne, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin; ($\bar{X}$:3.82) ortalama ile % 36,6'sı, 'Kesinlikle katılıyorum' görüşüne destek vermektedir. Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 41,5'i, Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin; % 39'u, Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin; % 36'sı katıldıklarını belirtmişlerdir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

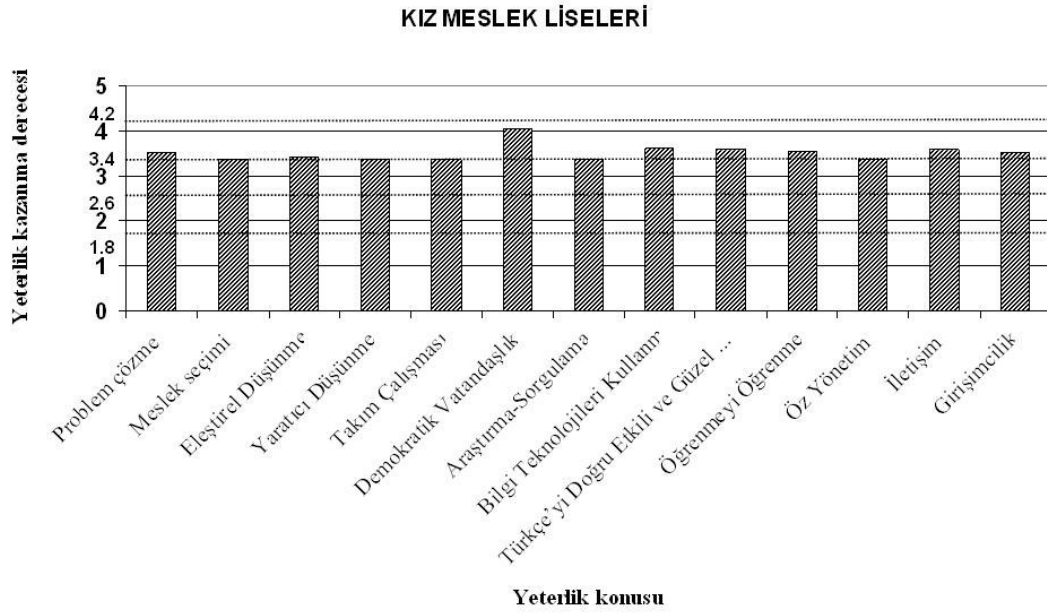

Şekil 4.1 Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Temel Beceri Düzeylerinin dağılımı.

Şekil 4.1'in incelenmesinden de anlaşılacağı üzere Araştırmaya katılan Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri; Meslek seçimi becerisi ($\bar{X}$:3.37), Araştırma-Sorgulama becerisi ($\bar{X}$:3.23) ve Öz yönetim becerisi ($\bar{X}$:3.23) görüşlerine kararsızım demişlerdir. Grafikten de anlaşılacağı gibi, özyönetim ve araştırma-sorgulama becerilerini Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerin en alt derecede kazandıkları beceriler olarak gözükmektedir.

Endüstri Meslek Lisesi öğrencilerinin en üst düzeyde kazanmış oldukları beceri, Demokratik Vatandaşlık Becerisi ($\bar{X}$:3.83) olduğu görülmektedir.

Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin diğer becerilere katıldıkları görülmektedir.

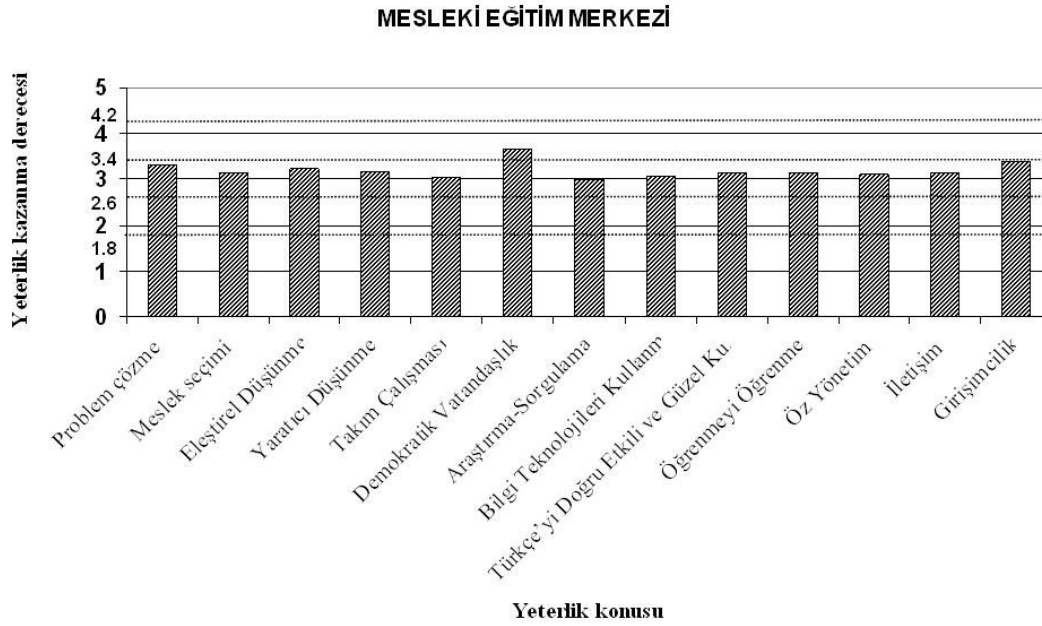

Şekil 4.2 Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Temel Beceri Düzeylerinin dağılımı.

Şekil 4.2'nin incelenmesinden de anlaşılabacağı üzere Araştırmaya katılan Kız Meslek Lisesi öğrencileri; Meslek seçimi becerisi ($\bar{X}$:3.36), Araştırma-Sorgulama becerisi ($\bar{X}$:3.38), Takım çalışması ($\bar{X}$:3.35), Öz yönetim becerisi ($\bar{X}$:3.35) ve Yaratıcı düşünme becerileri ($\bar{X}$:3.38) görüşlerine kararsızım demişlerdir. Grafikten de anlaşılabacağı gibi, özyönetim ve takım çalışması becerilerini Kız Meslek Lisesi öğrencilerin en alt derecede kazandıkları beceriler olarak gözükmektedir.

Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin en üst düzeyde kazanmış oldukları beceri, Demokratik Vatandaşlık Becerisi ($\bar{X}$:4.05) olduğu görülmektedir.

Kız meslek lisesi öğrencilerinin diğer becerilere katıldıkları görülmektedir.

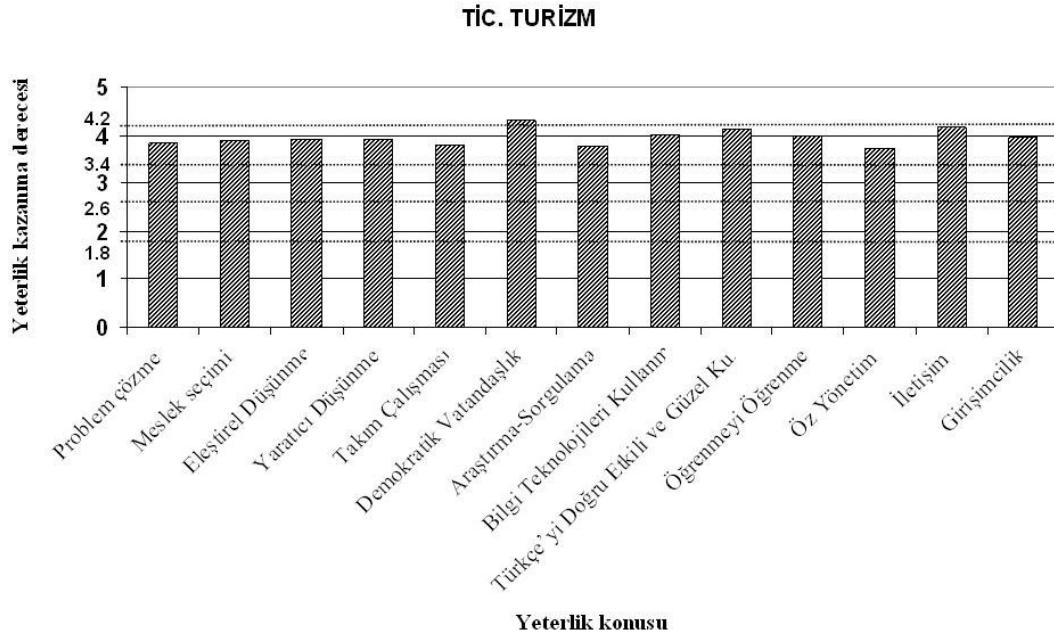

Şekil 4.3 Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin Temel Beceri Düzeylerinin Dağılımı.

Şekil 4.3'ün incelenmesinden de anlaşılabacağı üzere Araştırmaya katılan Mesleki Eğitim merkezi öğrencilerinin en alt derecede kazandıkları beceri ($\bar{X}$:2.99) ortalama ile Araştırma-Sorgulama becerisi olarak görülmektedir. Grafikten de anlaşılabacağı gibi, Girişimcilik becerisi için Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencileri ($\bar{X}$:3.39) ortalama ile 'katılıyorum' görüşü sınırındadır.

Mesleki Eğitim merkezi öğrencilerinin en üst düzeyde kazanmış oldukları beceri, Demokratik Vatandaşlık Becerisi ($\bar{X}$:3.68) olduğu görülmektedir.

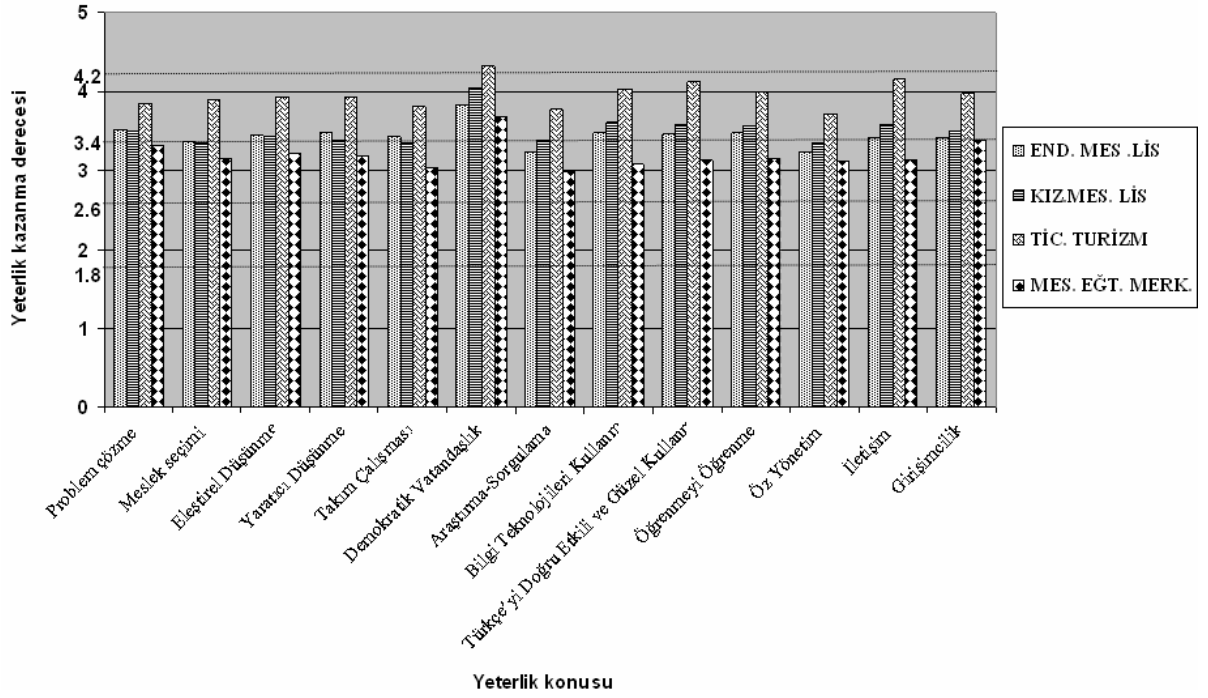
Mesleki Eğitim merkezi öğrencileri diğer tüm beceriler için kararsızım görüşündedirler.

Şekil 4.4 Ticaret Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerinin Temel Beceri Düzeylerinin Dağılımı.

Şekil 4.4'ün incelenmesinden de anlaşılacağı üzere Araştırmaya katılan Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin en üst derecede kazandıkları beceri ($\bar{X}$:4.32) ortalama ile Demokratik Vatandaşlık Becerisi olarak görülmektedir. Grafikten de anlaşılacağı gibi, Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin en alt derecede kazandıkları beceri ($\bar{X}$:3.72) ortalama ile Öz yönetim becerisi olarak görülmektedir.

Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin diğer tüm beceriler ile ilgili görüşlere katıldıkları görülmektedir.

Şekil 4.5. Meslek Eğitimde Öğretim Gören Öğrencilerin Temel Beceri Düzeylerinin Dağılımı

Şekil 4.5'te anlaşıldığı gibi;

Ticaret Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin becerilerle ilgili görüşlerinde daha yüksek becerilere sahip oldukları görülmektedir.

Endüstri Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin becerilerle ilgili görüşlerinin birbirlerini destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin becerilerle ilgili görüşlerinde daha az becerilere sahip oldukları görülmektedir.

4.2. Öneriler

Bu çalışmada ortaya konulan bulgular ve elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

1. Yeni öğretim programları temel becerileri kapsayacak ve geliştirecek şekilde ayarlanmalıdır.

2. Meslekler analiz edilerek meslek için gerekli olan teknik ve işe dönük becerilerin dışında temel beceriler meslek standartlarının ve sertifikasyon çalışmasının ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmelidir.
3. Okul-öğrenci-aile ve işyeri ilişkileri en üst seviyeye çıkarılarak öğrencide eksik olan temel beceriler tespit edilerek bu temel beceriler öğrenciye kazandırılmalıdır.
4. Temel becerilerin istihdamdaki rolü ve işverenlerin beklentilerine tespit etmeye yönelik milli düzeyde ve sektörel bazda araştırmalar yapılmalıdır.
5. Temel becerilerin eğitim yoluyla öğrencilere kazandırılmasını sağlamak için öğretmen ve işyeri personeli hizmet içi eğitim ile yetiştirilmelidir.
6. Meslek eğitim okulları, toplam kalite anlayışında, işletmelerle tam bir işbirliği içinde olan, öğretmenin rehber, yönlendirici, öğrenci merkezli ve tüm öğrencilerin temel becerileri kazanarak mezun olacağı biçimde yeniden şekillendirilmelidir.
7. Öğrencilerin her biri için ilköğretim ve ortaöğretimi kapsayan temel beceriler gelişim planları hazırlanmalı ve muhafaza edilmelidir. Bu planlar işe geçiş sürecinde işyerlerinin dikkatine sunulmalıdır. Bu gelişim planında okul, işyerleri ve aile ortak sorumluluk ve görev almalıdır.
8. Temel beceri düzeyleri ile gelir artırma arasındaki ilişki bir araştırma konusu yapılabilir
9. Temel beceri kazanmış işyeri elamanları ile Temel beceri düzeyleri düşük olan işyeri elamanlarının işyerine etkileri araştırılmalıdır.
10. Mezunları izleme araştırmaları, temel becerileri kazanma düzeyini belirleyecek ölçme araçlarını da kapsayacak şekilde düzenlenmelidir.
11. Öğrencilere temel becerilerin kazandırılması konusunda öğretmen yetiştirme programlarında yapılacak düzenlemelere ilişkin araştırmalar yapılmalıdır.
12. İşyerlerinin iş görenlerden istedikleri nitelikler konusunda kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.
13. İşyerlerinin öncelikli olarak iş görenlerden istedikleri temel beceriler ve bu becerilerin nasıl- nerede-ve hangi zamanlarda iş görenlere kazandırılması gerekli olduğu hakkında kapsamlı bir araştırma yapılmalıdır.
14. Araştırmamızda kullandığımız on üç temel beceri sadece meslek liseleri için değil tüm ortaöğretim programlarını kapsayacak şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.

15. Çağdaş işletmelerin özellikleri ve bu işletmelerde çalıştırılacak iş görenlerde aradığı nitelikler konusunda kapsamlı bir araştırma yapılmalıdır.
16. Özellikle meslek eğitime devam eden öğrencilerin temel beceri düzeylerinin yükseltilmesi için neler yapılabilir konulu araştırma yapılmalıdır.
17. İşyerlerindeki işyeri sahibi, usta, kalfa v.b çalışanların temel beceri düzeyleri ölçülerek giderilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

5. KAYNAKLAR

- Alkan C., Doğan H. ve Sezgin İ., 2001, “Meslekî ve Teknik Eğitimin Esasları”, Nobel yayın dağıtım, Ankara
- Alkan C, Doğan H. ve Sezgin İ, 1996, “Meslekî ve Teknik Eğitimin Esasları: Kavramlar, Gelişmeler, Uygulamalar, Yönelmeler”, Gazi Büro Kitabevi, Ankara, s.16-17.)
- Alkan, C., Şimşek N. ve Deryakulu D., 1995, “Eğitim Teknolojisine Giriş”, s.17, Önder Matbaacılık, Ankara.
- Altun M., 2000, “İlköğretimde Problem Çözme Öğretimi”, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları:3526, Sayı:147, Ankara.
- cygm, 1990, “Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim”, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası, Ankara, syf:16, syf:201.
- cygm, 1992, “Çıraklık ve yaygın eğitimde gelişmeler”, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası, Ankara.
- cygm, 1992, Çıraklık ve yaygın eğitimde gelişmeler, Mesleki ve teknik açıköğretim okulu matbaası, Ankara, syf:74.
- cygm, 1993, “Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü”, Mesleki ve teknik açıköğretim okulu Matbaası, Ankara.
- Çelik S., 2007, Meslekî Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP).
- Demirel, Ö., Kaya, Z. ???Ve Diğerleri, 2004, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Beşinci Baskı, Ankara, Pegem Yayıncılık.
- Demirel Ö., Ün K., 1987, “Eğitim Terimleri”, Şafak Matbaası, Ankara, s.186.

- EARGED, 2004, “Metal sanayinin ara kademe insan gücü ihtiyacı ve metal işleri eğitimi araştırması”, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi, Ankara, syf 1.
- Ennis R. 1985, Goals for critical thinking curriculum, A. Costa (Ed.), Developing Minds (s 54-57). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Ercan, O. 2004, “Bir Öğrenme Süreci Olarak Aktif Öğrenme”, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, sayı 54-55
- Fidan N., 1986, Okulda Öğrenme ve Öğretme, Alkım Kitapçılık Yayıncılık, Ankara.
- Fidan N., Erden M., 1991, “Eğitime Giriş”, Peryal Matbaası, Ankara, s.225.
- Gürkan T., 2003, “Eğitim, Öğretim Ve Programlarla İlgili Temel Kavramlar”, Öğretimde Planlama Ve Değerlendirme, (Editör: Mehmet Gültekin), Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir.
- Karasar N., 2005, “Bilimsel Araştırma Yöntemi”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kazu Y., Demirli C., 2002, “Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler“ Milli Eğitim Dergisi, Sayı 155–156.
- Kökdemir D., 2000, “Deniz yıldızlarını kurtarmaya çalışanların öyküsü: Eleştirel ve yaratıcı düşünme”, XI. Ulusal Psikoloji Kongresi, 19-22 Eylül, Ege Üniversitesi, İzmir
- M.E.B., 2005, “Mesleki ve teknik eğitimin tarihçesi”, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara.
- M.E.B., 2006, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Türkçe Dersi Öğretim Programı, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası, Ankara, syf-15.
- M.E.B., 2006, Çıraklık Ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Türkçe Dersi Öğretim Programı, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası, Ankara, syf.16

MEGEP, 2004, Anahtar Beceriler modülü I-II Öğretmen kılavuzu

Seferoglu S.S., Akbıyık C., 2006, “Eleştirel Düşünme ve Öğretimi” H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education). Sayfa 195-196

Senemoğlu N., 1988, Öğrenme Düzeyini Yükseltme, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3

Senemoğlu N., 1997, “Gelişim, Öğrenme ve Öğretim”, Ertem Matbaacılık, Ankara.

Sezgin G., Çalışkan S., Çallıca H., Ellez M., Kavcar N., 1998, “Fen Öğretiminde Problem Çözme Stratejilerinin Kullanımına Yönelik Bir Çalışma”, IV. Fen Bilimleri Eğitim Kongresi, M.E. Basımevi, Ankara.

Shaw S., 1998, Ortak Ülkelerde Temel Beceri Eğitiminin Geliştirilmesi, Avrupa Eğitim Vakfı nihai rapor.

Stern, D., Finklestein, N. Stone, J.R., Latting, J, and Dornsife, C., 1994, Research on School-to-Work Transition Programmes in the United States, Berkeley

Şimşek N., 1995, “Yazılımın Tasarım Standartlarının Bilgisayar Ortamında Öğrenmeye Etkisi”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

5.1. İnternet Kaynakları

Erişim Tarihi

1- http://sgb.meb.gov.tr/daireler/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2006_2007.pdf	10.02.2007
2- http://sgb.meb.gov.tr/daireler/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2006_2007_detay_ek_dosya.xls	10.02.2007
3- http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/63.htm	10.02.2007
4- http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=200&konu=bolum_atl	10.02.2007
5- http://ktogm.meb.gov.tr/orgun.html	10.02.2007
6- http://ttogm.meb.gov.tr/son_ornek/ticaret_turizm_search.asp	10.02.2007
7- http://cygm.meb.gov.tr/halkegitim/kurslar.html	08.03.2007
8- http://cygm.meb.gov.tr/birimler/istatistik/mem/1-2006	10.03.2007

2007%20Öğretim%20Yılı%20Verileri.pdf

- 9- <http://cygm.meb.gov.tr/birimler/istatistik/hem/hemistat.htm> 15.03.2007
- 10- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/kazu.htm> 02.03.2007
- 11- http://www.beykent.k12.tr/ilkogretim/print.php?module=mid_section_detail&file=module_print&track=479&ID=479&cat_ID=68 06.04.2007
- 12- <http://www.tusiad.org/turkish/rapor/yesilkitap/yesilkitap.pdf> 12.04.2007
- 13- http://www.pdrturkiye.com/index.php?option=com_content&task=view&id=124&Itemid=59 20.04.2007
- 14- <http://www.megep.meb.gov.tr/megep/haberarsiv/eski/9.%20SINIF%20DERSLER%C4%B0.doc> 30.04.2007
- 15- http://www.4aksam.com/materyel/ortak_beceri/ogretmen_temel_beceri.pdf 05.05.2007
- 16- http://tedp.meb.gov.tr/doc/pubs/18mel/managing_effective_learning_t.pdf 10.05.2007
- 17- http://www.tanjuargun.com/yazilar/toplam_yonetim_kalitesi.htm 15.05.2007

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı :	Şakir GÖKHASAN
Doğum Yeri :	İhsaniye / AFYONKARAHİSAR
Doğum Tarihi :	14. 05. 1970
Medeni Hali :	Evli
Yabancı Dili :	İngilizce
Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)	Lise : 1987 Afyonkarahisar Merkez Endüstri Meslek Lisesi Lisans : 1992 Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans: 2007 Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Metal Eğitimi Ana Bilim Dalı
Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl	-Afyonkarahisar Merkez Anadolu Teknik Lisesi, Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi (03/08/2001-2002) -Afyonkarahisar Ali Çetinkaya Anadolu Kız Meslek ve Kız Meslek Lisesi (2002-2004) -Afyonkarahisar Mesleki Eğitim Merkezi (30/11/1992-03/08/2001 30/01/2004-....)
Yayınları (SCI ve diğer) :	“Yaygın Eğitim Yoluyla Mesleki Eğitim Alan Öğrencilerin Temel Beceri Kullanım Düzeylerinin Araştırılması”, 11-12 Haziran 2007, Türkiye'de Yaygın Eğitimin Sorunları ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, Ankara

EKLER

Ek A : Öğrenci İdeal Anketi

ÖĞRENCİ İDEAL	
PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ	
1	Grup arkadaşlarımla grup tartışması yapabiliyorum.
2	Karşıma çıkan problemleri anlayabiliyorum.
3	Problemi çözebilmek için planlama yapabiliyorum.
4	Elde edilen verileri değerlendirebiliyorum.
5	Problemleri fark edebiliyorum.
MESLEK SEÇİMİ BECERİLERİ	
6	Meslek seçiminin birey ve toplum hayatındaki önemini biliyorum.
7	Doğru meslek seçiminde dikkat edilmesi gereken hususları biliyorum.
8	Meslekler hakkında doğru ve ayrıntılı bilgi sahibi olmanın meslek seçimindeki önemini biliyorum.
9	Meslekleri tanıma konusunda yararlanacağım kaynakları biliyorum.
10	Kendimi tanıma konusundaki yardımcı etkinliklere katılıyorum.
11	Meslekleri tanıma konusundaki yardımcı etkinliklere katılıyorum.
ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİ	
12	Sebeup-sonuç ilişkilerini kurabiliyorum.
13	Ayrıntılarda benzerlik ve farklılıkları yakalayabiliyorum.
14	Verileri kullanarak sıralama yapabiliyorum.
15	Verilen bilgilerin geçerli olup olmadığını farkına varabiliyorum.
16	Verilen bilgilerin kendim için gerekli olup olmadığını ölçebiliyorum.
YARATICI DÜŞÜNME BECERİLERİ	
17	Yaratıcıkla ilgili olumlu tutumları biliyorum.
18	Yaratıcıkla ilgili olumsuz tutumları biliyorum.
19	Karşılaştığım sorunlara benzersiz ve kendime özgü çözümler bulabiliyorum.
20	Bir fikre veya ürüne farklı açılardan bakabiliyorum.
21	Bir konu hakkında ayrıntılı fikirler geliştirebiliyorum.
TAKIM ÇALIŞMASI BECERİLERİ	
22	Sıradan bir grupta çalışma ile takımla çalışma arasındaki farklılıkları biliyorum.
23	Takım çalışmalarındaki muhtemel rolleri biliyorum.
24	Etkili takım üyesi özelliklerini sergileyebiliyorum.
25	Takım çalışmalarındaki çatışma nedenlerini biliyorum.
26	Takım çalışmasında gerektiğinde geri bildirim verebiliyorum.
DEMOKRATİK VATANDAŞLIK BECERİLERİ	
27	Takım çalışmasında gerektiğinde geri bildirim verebiliyorum.
28	Demokratik haklarımı biliyorum.
29	Demokratik haklarımı gerektiğinde kullanabiliyorum.
30	Kendime, başkalarına ve doğaya saygı gösterebiliyorum.
31	Özgürlük, adalet ve eşitlik gibi evrensel değerlerin farkındayım.
32	Özgürlük, adalet ve eşitlik gibi evrensel değerlerin uygulanması gereğine inanıyorum.

ARAŞTIRMA SORGULAMA BECERİLERİ	
33	Uygun araştırma ortamı oluşturabiliyorum.
34	Araştırmada ne tip ve ne kadar delil toplanması gerektiğine karar verebiliyorum.
35	Araştırmada ne tür araç gerecin kullanılması gerekli olduğuna karar verebiliyorum.
36	Doğru ve hassas ölçümler yapabiliyorum.
37	Sonuçları sunma yollarını belirleyebiliyorum.
38	Sonuçları uygun bir dille ifade edebiliyorum.
39	Sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verebiliyorum.
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ KULLANMA BECERİLERİ	
40	Bilgi teknolojilerini kullanırken planlama yapabiliyorum.
41	Bilgi teknolojilerinin kullanılması için gerekli becerilere sahibim.
42	Bilgi teknolojilerindeki kaynakları kullanarak bilgiye ulaşabiliyorum.
43	Bilgiyi araştırırken,teknolojik ürünleri amacına uygun olarak kullanabiliyorum.
44	Bilgi teknolojileri kullanarak elde ettiğim bilgileri değerlendirebiliyor ve sonuca varabiliyorum.
TÜRKÇE' Yİ DOĞRU, ETKİLİ VE GÜZEL KULLANMA BECERİLERİ	
45	Kurallara uygun konuşabiliyorum.
46	Kurallara uygun yazabiliyorum.
47	Kurallara uygun okuyabiliyorum.
48	Dil bilgisi kurallarını kullanabiliyorum.
49	Okuduğum metni tam olarak anlayabiliyorum.
ÖĞRENMEYİ ÖĞRENME BECERİLERİ	
50	Kendimi geliştirmeye sürekli açıgım.
51	Kendi öğrenme özelliklerimi ve hedeflerimi belirleyebiliyorum.
52	Öğrenmede zamanı verimli kullanabiliyorum.
53	Çalışma ortamını uygun biçimde düzenleyebiliyorum.
54	Etkili okuma ve not alma davranışlarını sergileyebiliyorum.
ÖZ YÖNETİM BECERİLERİ	
55	Çalışma sırasında strese girdiğimi fark edebiliyorum.
56	Strese girdiğim durumlarda etkili başa çıkma yöntemlerinden yararlanabiliyorum.
57	Gerekli durumlarda stresle başa çıkmada yardımcı olacak kaynaklardan yardım alabiliyorum.
İLETİŞİM BECERİLERİ	
58	Beden dilini etkili bir biçimde kullanabiliyorum.
59	Etkili konuşma becerisini sergileyebiliyorum.
60	Etkili yazma becerisini sergileyebiliyorum.
61	Etkin dinleme becerisini gerçekleştirebiliyorum.
62	Gerektiğinde kendimi başkasının yerine koyabiliyorum.
63	Kendimi düzgün bir biçimde ifade edebiliyorum.
GİRİŞİMCİLİK BECERİLERİ	
64	Herhangi bir alanda ihtiyaç duyulabilecek bir ürünün gerekliliğini kavrayabiliyorum.
65	Plan yapabiliyorum.
66	Yaptığım planları uygulayabiliyorum.
67	Kendi meslek alanımda; yeni gelişmelerle ilgili çalışmalarda risk alabiliyorum.

Ek B : Ankete Son Hali Verilmeden Uzman Görüşlerinin Alınması

Sonuç:

Bu ölçeğin Mesleki Eğitim Gören Öğrencilerin sahip olması gereken temel becerileri kapsayan bir nitelik taşımaktadır.

Beceri kazanma süreci içerisinde yer alan davranışların, a- Bilişsel boyutu, b- beceri haline getirme (otomatikleşme) boyutu ve c- duruma uydurma (yeni ve benzer becerilere transfer) boyutlarına ölçekte yer verilmiştir. Ancak, Yaratıcılık (yeni, orijinal kendine özgün beri oluşturma) boyutu eksik olduğu görülmektedir.

Bazı ifadelerde birden fazla yargının olması cevaplayıcıyı çelişkide bırakabilir. Bu ifadeler ya tek yargıya indirilmeli ya da iki ayrı soru ifadesi şeklinde verilmelidir.

Ölçeğin, belirtilen eksikliklerin giderilmesi durumunda amaca uygun ve objektif veri elde edilebilecek bir ölçme aracı haline gelebileceği sonucu söylenebilir.

Yrd. Doç. Dr. Ömer F TUTKUN
Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Eğitim Programları ve Öğretim ABD

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KOÇ
Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Rehberlik ve Psikolojik Danışma ABD

Merhaba Şakir,

Anketi okudum. Cümlelerde harf hataları var. Ayrıca bazı beceri alanlarına ilişkin soru sayıları az yazılmış, yeterlimi tekrar bak. Beceri alanlarının bazılarını birlikte yazabilirsen anketin hacmini de küçültürsün. Bu aşamadan sonra aşağıdaki işlemleri yap:

1. Anketi örnek bir öğrenci grubuna ve anlaşılabilirlik düzeyine bak, gerekirse düzelt.
2. Anket taslağını bir dil bilimciye göster.
3. İlgili uzmanların görüşünü al ve sonuçta alacağın eleştirilere göre tekrar düzelt ve sonra uygula.

Bana göre; genelde iyi çalışılmış bir veri toplama aracı.

Hoşçakal

Yrd. Doç. Dr. Sabri ÇELİK
Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Psikoteknik ABD

Ek C : Okullarda Anket Çalışması İçin Gerekli Olan Onaylı İzin Belgesi.

**T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : B.08.4.MEM.4.03.00.07.423/

10831 *04.05.2007

Konu : Araştırma İzinleri

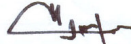
**VALİLİK MAKAMINA
AFYONKARAHİSAR**

İlgi 1 : 02/05/2007 Tarih ve B.30.2.AKÜ.0.CI.00.00/500-494 sayılı "Araştırma İzni" konulu araştırma izin talebi yazısı

İlgi 2 : 30/03/2007 Tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-484/1654 sayılı araştırma izni konulu bakanlık yazısı

Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde tezli yüksek lisans öğrencisi olan Şakir GÖKHASAN'ın, Merkez Endüstri Meslek Lisesi, Gazi Endüstri Meslek Lisesi, Ali Çetinkaya Kız Meslek Lisesi, Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi, Emir Murat Özdilek Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Liselerinde 28-29-30-31/05/2007 tarihlerinde "Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda meslek eğitimi gören öğrencilerin Temel beceri düzeylerinin ölçülmesi" konulu anket çalışması yapması Müdürlüğümüz Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu tarafından uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ederim.

Hidayet YILDIRIM
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
... / 05 / 2007

Ömer ADAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK : 1 Adet Araştırma Değerlendirme Formu

EĞİTİM
%100
DESTEK

DANIŞMA
444 0 632
H A T T I

İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Yazılarımıza verilecek cevaplarda yazımızın ilgisinin mutlaka belirtilmesi
Tel: 0 272 213 76 04 / 204
Fax: 0 272 213 76 05

AB Eğitim ve Gençlik Programları Birimi
E-posta : avbir03@meb.gov.tr
İnt.adresi : <http://afyon.meb.gov.tr>

T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.03.00.07.423/

010913 *07.05.2007

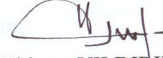
Konu : Araştırma İzinleri

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜNE
AFYONKARAHİSAR

İlgi 1: 02/05/2007 Tarih ve B.30.2.AKÜ.0.C1.00.00/510-494 sayılı Şakir GÖKHASAN konulu araştırma izin talebi yazısı

Müdürlüğümüze bağlı kurum ve kuruluşlarda yapılması planlanan araştırmalar için Müdürlüğümüz bünyesinde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" toplanarak "Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı" tarafından 28.02.2007 tarih ve B.08.4.EGD.0.33.03.311-311/1084 sayılı bakanlık onayı ile yayınlanan "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Destegine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi" doğrultusunda ilgili izin talebini incelemiş olup "Valilik Oluru", "Araştırma ve Değerlendirme Formu" ve "Onaylanmış Veri Toplama Aracı" ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hidayet YILDIRIM
İl Milli Eğitim Müdürü

050710002

EKLER :

1. Valilik Oluru (1 Adet)
2. Araştırma Değerlendirme Formu (1 Adet)
3. Onaylanmış Veri Toplama Aracı (8 Sayfa)

Öğrenciye duyurulur
11.05.2007

EĞİTİM
%100
DESTEK

DANISMA
444 0 632
H A T T I

İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Yazılarımıza verilecek cevaplarda yazımızın mutlaka belirtilmesi
Tel: 0 272 213 76 04 / 204
Fax: 0 272 213 76 05

AB Eğitim ve Gençlik Programları Birimi
E-posta : avbir03@meb.gov.tr
İnt.adresi : <http://afyon.meb.gov.tr>